

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Bartha Márta

Unitáriuș VALLÁSTAN

Tankönyv a II. osztály számára

2

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ S.A.

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Bartha Márta

Unitáriu VALLÁSTAN

Tankönyv a II. osztály számára

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ S.A.

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:						
Anul	Numele elevului care a primit manualul	Clasa	Școala	Anul școlar	Starea manualului*	
					la primire	la returnare
1.						
2.						
3.						
4.						

* Starea manualului se va înscrie folosind termenii: nou, bun, îngrijit, nesatisfăcător, deteriorat.
Cadrele didactice vor controla dacă numele elevului este scris corect.
Elevii nu trebuie să facă niciun fel de însemnări pe manual.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BARTHA, MÁRTA

Unitárius vallástan : tankönyv az II. osztály számára / Bartha Márta. -

București: Editura Didactică și Pedagogică, 2018

ISBN 978-606-31-0625-5

2

© **E.D.P. 2018.** Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate Editurii Didactice și Pedagogice, București. Orice preluare, parțială sau integrală, a textului sau a materialului grafic din această lucrare se face numai cu acordul scris al editurii.

© **Mártha Bartha**

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ, S.A.

Str. Spiru Haret nr. 12, sector 1, cod 010176, București

Tel.: 021.315.38.20

Tel./fax: 021.312.28.85

e-mail: office@edituradp.ro

www.edituradp.ro

Librăria E.D.P.: Str. Gen. Berthelot, nr. 28-30

Comenzi pentru această lucrare se primesc:

- prin poștă, pe adresa editurii
- prin e-mail: comenzi@edituradp.ro
comercial@edituradp.ro
- prin telefon/fax: 021.315.73.98

Redactor: **Vörös Alpár, András Benedek**

Tehnoredactor: **Dávid Tünde, Cati-Narcizia Lupu**

Grafică și ilustrații: **Szikszai Ernő**

Foto: **Bartha István**

Coperta: **Otilia-Elena Borș**

Tartalom

Személyes adataim	4	Dávid és Jónátán barátsága	40
Isten megtartó jósága	5	Dávid és Saul találkozása	44
Mózes születése	5	Jónás elhívása	47
Mózes elhívása –		Az isteni megbocsátás	49
Engedelmesség Istennek	8	Meg tudunk-e bocsátani	
Kivonulás Egyiptomból –		egymásnak? (Összefoglalás)	53
Bizalom Istenben	13	Tágabb közösségünk	55
Az aranyborjú története –		Salamon király templomot	
Megbocsátó szeretet	15	épít	55
Mózes életútja (Összefoglalás) ...	18	Az unitárius templom	59
Mondavilág	21	A mi templomunk	62
Rege a csodaszarvasról	21	A Magyar Unitárius Egyház	
A vérszerződés	24	címere	63
Árpád, a honalapító	27	Dávid Ferenc, az Unitárius	
Advent – Karácsony	30	Egyház megalapítója	65
Barátság – Megbocsátás	34	Hitvallásunk – Mit jelent	
Dávid kiválasztása	34	unitáriusnak lenni?	68
Dávid és Saul harca	37	Év végi összefoglalás	71
A barátság	39	Melléklet	72
		Szöveggyűjtemény	78

Jelmagyarázat

Meséld el!

Feladat

Olvasd el!

Játsszátok el!

Személyes adataim

Nevem:

.....

Születtem:

Hol: .....

Mikor: .....

Szüleim neve:

Édesapám: .....

Édesanyám: .....

Testvérem (testvéreim) neve:

.....

Keresztszüleim neve:

.....

.....

Lelkészem, vallástanárom neve:

.....

Gyülekezetem:

.....

Kedvenc ünnepeim:

.....

Kedvenc mesém:

.....

Hobbim:

.....

ISTEN MEGTARTÓ JÓSÁGA

Mózes születése

„...elnevezte Mózesnek, mert azt mondta: A vízből húztam ki.” (2Móz 2,10)

Sok-sok évvel ezelőtt *Egyiptomban* a **fáraó** uralkodott, aki kegyetlenül dolgoztatta *Izrael* fiait. Féltette a hatalmát, és félt attól, hogy az izraeliek, akik egyre többen és többen lettek, fellázadnak ellene. Azért, hogy ne sokasodjanak, megparancsolta, hogy minden újszülött héber fiút öljenek meg.

Ekkor történt, hogy egy héber asszony, aki szép és egészséges gyermeknek adott életet, elrejtette a kislát. Azért, hogy ne találják meg az egyiptomi katonák, egy kosárba tette a gyermekét, és a *Nílus* folyóra helyezte a kosarat.

fáraó = ókori egyiptomi uralkodó

⇒ Mit gondolsz, mi történt a kosárban levő gyermekkel?

„A fáraó leánya éppen odament, hogy megfürödjék a *Nílusban*, szolgálói meg ott járkáltak a *Nílus* mentén. Megpillantotta a kosarat a sás között, odaküldte a cselédjét, és kihozatta azt. Fölnyitotta, és meglátta a gyermeket; hát egy síró fiú volt! Megszánta, és ezt mondta:

– A **héber**ek gyermekei közül való ez.

A kislátó nénje pedig ezt mondta a fáraó leányának:

– Ne menjek, és ne hívjak egy szoptató asszonyt a héberek közül, aki majd szoptatja a gyermeket?

A fáraó leánya így felelt:

– Eredj!

A leány elment, és a gyermek anyját hívta oda.

– Vidd magaddal ezt a gyermeket – mondta neki a fáraó leánya –, és szoptasd! Megadom jutalmadat.

Az asszony magához vette a gyermeket, és szoptatta. Amikor felnőtt a gyermek, elvitte a fáraó leányához, aki fiává fogadta, és elnevezte Mózesnek, mert azt mondta: A vízből húztam ki.” (2Móz 2,5–10)

héberek = zsidók, akik héber nyelven beszéltek

⇒ Mitől félt a fáraó?

⇒ Mit tett a fáraó az újszülött héber fiúkkal?

⇒ Hogyan mentette meg egy asszony a gyermekét?

1 Húzd alá a szövegben azokat a részeket, amelyekből választ kapsz a következő kérdésekre!

a) Hogyan találta meg a fáraó lánya a kosárban síró kisfiút?

b) Hogy nevezte el a fáraó lánya a kisfiút?

2 Írd a kosárba annak a kisfiúnak a nevét, akit a kosárban találtak! Írd a hullámokba a folyó nevét!

Mózesről nevezték el a kétfülű, hosszúkás alakú kosarat: **mózeskosárnak**. A mózeskosarat ma is használják kisbabák hordozására.

3 Kik viselték gondját Mózesnek? Húzd alá a helyes válaszokat!

az édesanyja

a halak

Izráel fiai

Isten

a fáraó leánya

- 4 Kinek köszönhette Mózes, hogy megmenekült? Tegyéél x jelet a szerinted helyes válasz mellé! Indokold meg választásodat!
- annak, hogy testvére a kosár után úszott
  - Isten gondviselésének
  - az egyiptomi katonáknak

⇒ Meséld el, voltál-e veszélyes helyzetben! Ki segített rajtad?

- 5 Egészítsd ki a mondatokat! Írd le a füzetedbe!
- Egyiptomban a ..... uralkodott.
 Kegyetlenül dolgoztatták ..... fiait.
 A fáraó meg akarta öletni az ..... fiúkat.
 Egy héber asszony a gyermekét ..... tette, így mentette meg az életét.
 ..... a fáraó leánya fiává fogadta.

- 6 Írd a képek alá, kik viselték az itt látható ruhákat!

.....

Isten gondviselő szeretete végigkíséri életünket.

Mózes elhívása – Engedelmesség Istennek

„...Isten azt mondta: Bizony én veled leszek...” (2Móz 3,12)

Mózes, miután felnőtt, a fáraó palotájában élt. Sajnálattal tapasztalta, hogy milyen kegyetlenül dolgoztatják az egyiptomiak az ő népét. Mikor meglátta, hogy egy egyiptomi férfi veri az izraelieket, agyonütötte az egyiptomit, és elrejtette a homokban.

Hamar kiderült a tette, ezért el kellett menekülnie a fáraó palotájából idegen földre, ahol megházasodott. Ott apósának a juhait legeltette.

- ⇒ Milyen volt Mózes népének, a zsidóknak az élete Egyiptomban?
- ⇒ Mit tettek volna Mózes helyében, látva, hogyan szenved a nép?

„Egyszer a juhokat a **pusztán** túlra terelte, és eljutott az Isten hegyéhez, a Hórebhez. Ott megjelent neki az Úr angyala tűz lángjában egy csipkebokor közepéből. Látta ugyanis, hogy a csipkebokor tűzben ég, de mégsem ég el. Akkor ezt mondta Mózes:

– Odamegyek, és megnézem ezt a nagy csodát: miért nem ég el a csipkebokor?

Amikor az Úr látta, hogy odamegy megnézni, kiáltott neki Isten a csipkebokor közepéből, és ezt mondta:

– Mózes! Mózes!

Ő pedig így felelt:

– Itt vagyok!

Isten ekkor azt mondta:

– Ne jöjj közelebb! Oldd le **sarudat** a lábadról, mert szent föld az a hely, ahol állasz! – Majd ezt mondta: – Én vagyok atyádnak Istene, Ábrahám Istene, Izsák Istene és Jákób Istene.

Ekkor elrejtette Mózes az arcát, mert félt rátekinteni az Istenre. [...]

– Most azért menj! Elküldelek a fáraóhoz, vezesd ki népemet, Izráel fiait Egyiptomból.

Mózes ekkor így felelt:

– Hátha nem hisznek nekem, és nem hallgatnak a szavamra, hanem azt mondják, hogy nem jelent meg neked az Úr?

De az Úr erre azt mondta neki:

– Mi van a kezében?

– Egy bot – felelte ő.

– Dobd a földre! – mondta az Úr.

Amikor a földre dobta, kígyóvá vált, és Mózes elfutott előle. Azután ezt mondta az Úr Mózesnek:

– Nyújtsd ki a kezedet, és ragadd meg a farkánál!

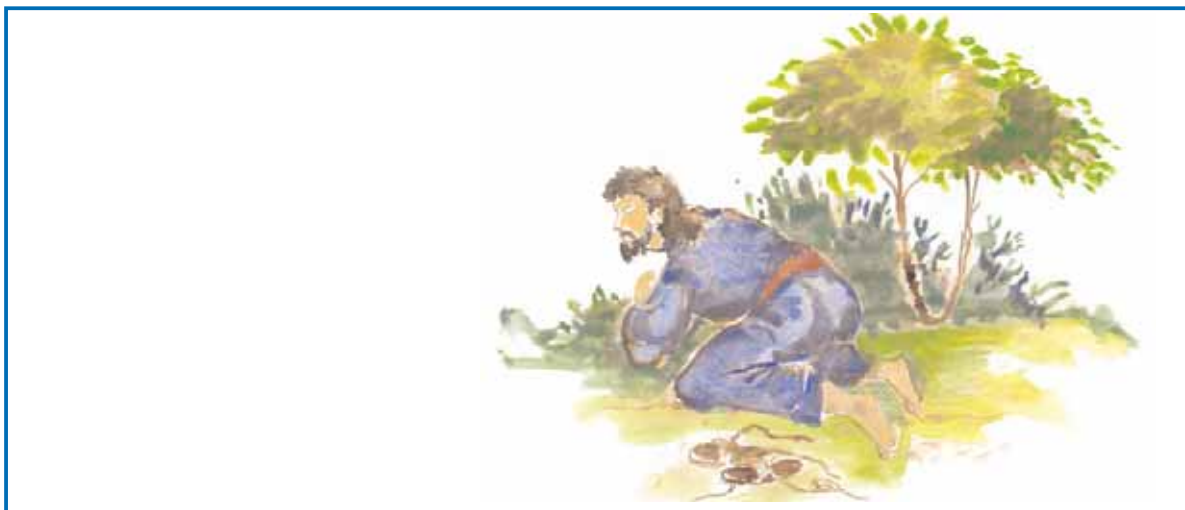
Mózes kinyújtotta a kezét, és megmarkolta, az pedig bottá vált a markában.”
(2Móz 3,1b. 2–6a; 4,1–4)

puszta = nagy síkterület

saru = egyszerű lábbeli: szíjjakkal, pántokkal a lábra csatolható talp

1 Rajzold be az égő csipkebokrot a képbe!

2 Kinek volt gondja az izraeli népre? Jelöld x jellel a helyes válaszokat!

a római népnek

Istennek

a fáraónak

Mózesnek

3 Szerinted Mózes miért tett eleget Isten kérésének? Húzd alá a helyes válaszokat, majd indokold!

szerette Istent

sajnálta testvéreit

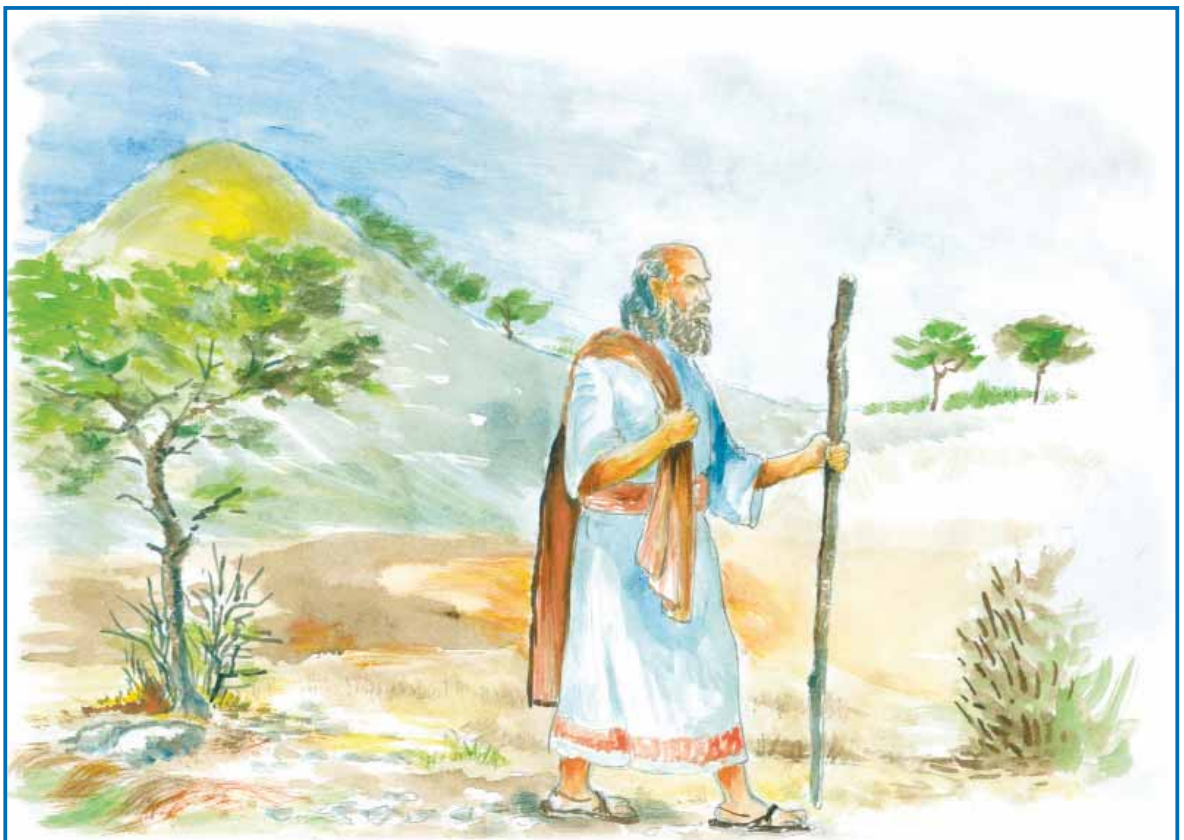
félt Istentől

tetszett neki, hogy a botból kígyó lett

bízott Istenben

híressé akart válni

4 Rajzold le azokat a tárgyakat, amelyeknek fontos szerepe van a történetben!

5 Adj címet a képnek! Írd le füzetedbe!

- ⇒ Voltál-e olyan helyzetben, hogy túl nehéznek találtad a rád bízott feladatot? Szívesebben lemondnál volna róla. Végül mégis nekivágtál. Meséld el!
- ⇒ Mózes mit kapott feladatként Istentől? Milyen gondolatokkal indulhattott útnak?
- ⇒ Isten milyen segítséget adott Mózesnek? Mire volt szüksége Mózesnek a rábízott feladat végrehajtásához?

- 6 Soroljatok fel ismert meseélményeitekből három csodás elemet!
- 7 Írj le az imént tanult történetből három csodás elemet!

Játsszátok el *Mózes az égő csipkebokor előtt* című jelenetet!

- 8 Írd le a füzetedbe a válaszokat a következő kérdésekre!

Ki szólította meg Mózeset?

Miért hívta el Isten Mózeset?

Miért félt Mózes a feladattól?

- 9 Kösd össze az összetartozókat!

Isten	<i>palota</i>
Mózes	<i>Úr</i>
izraeliek	<i>engedelmesség</i>
fáraó	<i>bot</i>
kígyó	<i>munka</i>

- 10 Tanuld meg az énekeskönyvből a 90. számú éneket!

***Isten mindnyájunknak megmutatja a helyes utat,
amelyet követnünk kell.***

Kegyess őröz pásztorom,
Légy vezérem utamon,
Bizodalnam csak te vagy,
Kérlek, engem el ne hagyj.

Nappal légy az én napom.
A sötétben csillagom;
Állj a vészben pajzsomul,
S lábam meg nem tántorul.

Oh, légy nekem mindenem
Utaimban, Istenem,
Úgy vezérelj engemet,
Hogy áldhassam szent neved.

Kivonulás Egyiptomból – Bizalom Istenben

*„Erőm és énekem az Úr, megszabadított engem.
Ő az én Istenem, őt dicsőítem,
atyám Istene, őt magasztalom.” (2Móz 15,2)*

Mózeset azzal a feladattal bízta meg Isten, hogy népét szabadítsa ki a szolgaságból. A fáraó nem akarta elengedni az izraelieket.

Mózesnek Isten segítségével sikerült kivonulnia népével Egyiptomból. Isten új földet, új hazát ígért az izraelieknek: az Ígéret földjét. Elindultak a hosszú útra, melyen végig velük volt Isten, segítette őket.

A következő történetből megtudjátok, hogyan menekültek meg az izraeliek az őket üldöző egyiptomi katonáktól.

„Mózes kinyújtotta kezét a tenger felé, az Úr pedig egész éjjel visszafelé hajtotta a tengert erős keleti széllel, és szárazá tette a tengert, úgyhogy a víz kettévált. Izráel fiai szárazon mentek be a tenger közepébe, és a víz jobbról-balról falként állt.

Az egyiptomiak üldözőbe vették őket, és bement utánuk a tenger közepébe a fáraó összes lova, harci kocsija és lovasa is. [...]

Az Úr pedig azt mondta Mózesnek:

– Nyújtsd ki kezedet a tenger felé, és a víz visszatér az egyiptomiakra, a harci kocsikra és lovasokra.

Mózes kinyújtotta a kezét a tenger felé, és a tenger visszatért reggelre a **med-rébe**, egyenest a menekülő egyiptomiakra. Így hajtotta bele az Úr az egyiptomiakat a tenger közepébe. Visszatért a víz, és elborította a harci kocsikat és lovasokat, a fáraó egész haderejét, amely utánuk ment a tengerbe. Egy sem maradt meg közülük.” (2Móz 14,21–23. 26–28)

meder = a víznek helyet adó mélyedés

⇒ Hogyan segítette Isten Mózeset és népét?

① Ki bízott leginkább Istenben? Keretezd be a helyes választ!

Izráel népe

az egyiptomiak

Mózes

a fáraó

⇒ Ismersz-e olyan mesét, amelyben csodálatos módon menekülnek meg a jók, a rosszak pedig pórul járnak? Sorold fel ezeknek a meséknek a címét!

⇒ Melyek a csodás elemek a fenti történetben?

② Rajzold le a füzetedbe, ami a legjobban tetszett a történetből!

⇒ Képzeld el, hogy erőt és hatalmat kapsz egy jó tündértől! Mire használnád fel?

③ Írd le a füzetedbe a válaszokat a következő kérdésekre!

Kik előtt menekültek az izraeliek?

Hogyan jutottak át a tengeren?

Mi történt a fáraóval és katonáival?

④ Írd ki a bibliai történetből azt a mondatot, amelyből megtudjuk, hogy az izraeliek bíztak Istenben, és hittek Mózesnek!

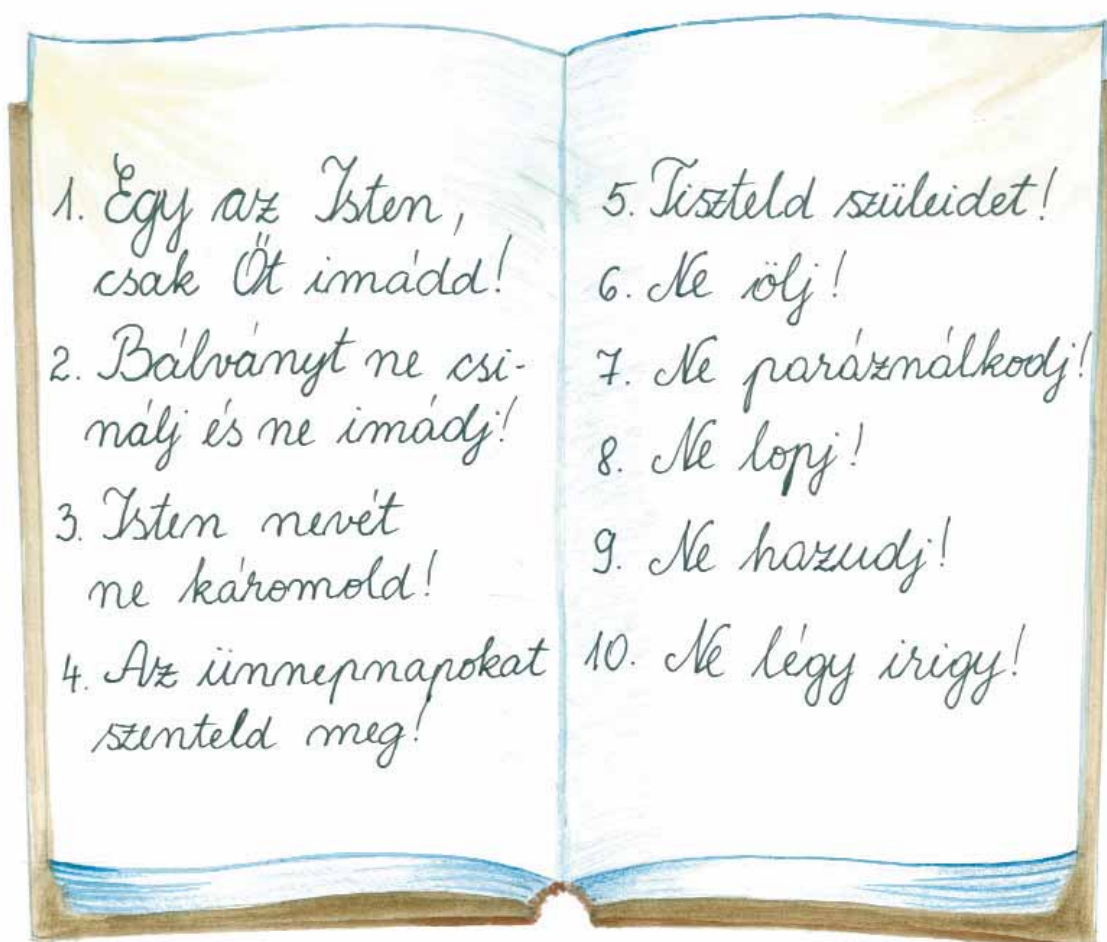
Isten segítséget nyújt minden rászorulóknak.

Az aranyborjú története – Megbocsátó szeretet

„...Az Úr irgalmas és kegyelmes Isten!
Türelme hosszú, szeretete és hűsége nagy!” (2Móz 34,6)

Mózes és népe a vándorlások idején sok nehézségen ment keresztül: éheztek, szomjaztak, harcoltak, de Isten mindig velük volt. Az Istenbe vetett hit átsegítette őket a megpróbáltatásokon.

A *Sinai hegyen* Isten átadta Mózesnek a kőtáblára írt *Tízparancsolatot*, és azt kérte az izraeliektől, hogy tartsák be azt.

⇒ Mondjatok olyan szabályokat, amelyeket otthon és az iskolában be kell tartanotok! Írjátok le ezeket a füzetetekbe!

Játsszatok el egy olyan iskolai helyzetet, amikor senki sem tartja be a szabályokat! Mi történik ilyenkor? Mi a hátránya a szabályok be nem tartásának?

- 1 Hogyan nevezte Isten azokat a szabályokat, amelyeknek betartását kérte az izraeli néptől? Keretezd be a megfelelő kifejezést!

törvény   szabály   parancsolat

- ⇒ Melyek azok a parancsolatok, amelyek betartását Isten tőlünk is kéri?

- 2 Fogalmazzatok közösen olyan parancsolatokat, amelyek a mi közösségünkre legyenek érvényesek! Írjátok egy lapra, és függesz-
szétek ki az osztályotokban!

„Amikor azt látta a nép, hogy Mózes késlekedik, és nem jön le a hegy-
ről, összegyülekezett a nép **Áron** köré, és azt mondák neki:

– Jöjj, és készíts nekünk istent, hogy előttünk járjon, mert nem tudjuk,
hogyan történt ezzel a Mózessel, aki felhozott bennünket Egyiptomból.

Áron ezt mondta nekik:

– Szedjétek ki az aranyfüggőket feleségeitek, fiaitok és leányaitok füléből, és
hozzátok ide hozzám!

És kiszedte az egész nép az aranyfüggőket a füléből, és odavitte Áronhoz. Ő át-
vette tőlük, vésővel mintát készített, és borjúsobrot öntött. Ekkor azt mondták:

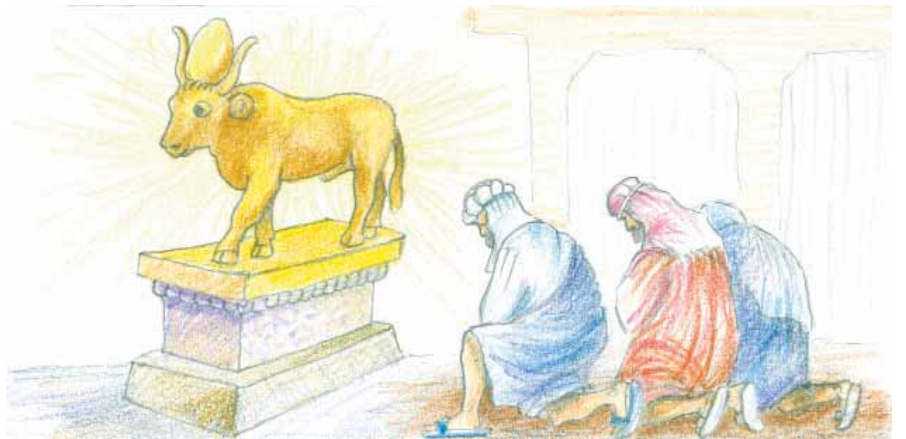
– Ez a te istened, Izráel, aki kihozott Egyiptom földjéről.

Ezt látva Áron, **oltárt** épített elé, majd kihirdette Áron, hogy holnap az Úr ünnepe
lesz. Másnap tehát korán fölkeltek, égő **áldozatokat** áldoztak, és békeáldozatokat

mutattak be. Azután le-
ült a nép enni és inni,
majd mulatozni kezdtek.
Ekkor így szólt az Úr
Mózeshez:

– Indulj, menj le, mert
elromlott a néped, ame-
lyet kihoztál Egyiptom-
ból. Hamar letértek ar-
ról az útról, amelyet

megparancsoltam nekik. Borjúsobrot készítettek maguknak, az előtt borulnak le,
annak áldoznak, és ezt mondják: Ez a te istened, Izráel, aki kihozott Egyiptom
földjéről.” (2Móz 32,1–8)

Áron = Mózes testvére

oltár = asztalszerű építmény

áldozat = vallási szertartás (hála kifejezéséért, bocsánatkérésért)

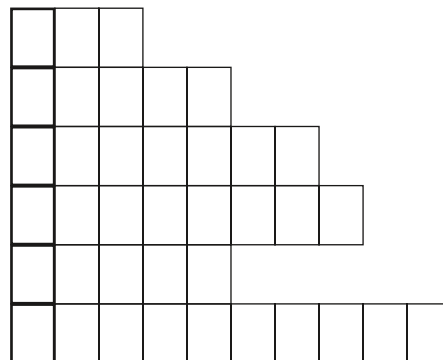

⇒ Beszéljük meg, hogyan fejeződhetett be a történet!

3 Oldd meg a keresztrejtvényt, és az első oszlopot összeolvasva megtudod a választ arra a kérdésre, hogy kit bántott meg az izraeli nép!

1. Ezzel kezdjük a vallásórát.
2. Mit tesz a jó Isten a bajbajutottakkal?
3. Oda járnak az emberek istentiszteletre.
4. Onnan ment el Mózes és népe.
5. A folyó neve, amelyben Mózeset találták.
6. Isten.....a világot.

⇒ Melyik parancsolatot nem tartotta be Áron és a nép?

⇒ Beszéljük meg, mit tennének a szüleid, ha megbántanád őket?

⇒ Te mit érzel olyankor, ha valakit megbántasz?

4 Egészítsd ki a hiányos szöveget a füzetedben a történet alapján!

Az emberek féltek, hogy ..... nem jön vissza a ..... hegyről. Arra kérték Áront, hogy készítsen nekik egy ..... . Mózes nagyon ..... volt, amikor meglátta a ..... . Az izraeli nép ..... követett el. A jó Isten ..... nekik.

Isten jóságos, és megbocsát a bűnösöknek.

ÖSSZEFOGLALÁS

Mózes életútja

„Mózes pontosan úgy járt el mindenben,
ahogyan megparancsolta neki az Úr.” (2Móz 40,16)

- 1 Kísérjétek végig Mózes útját a térkép szerint! Mondjátok el minden állomásnál az ismert történetet!

- 2 Jelöld csillaggal azokat az állomásokat, ahol Isten jelen volt, és segített Mózesnek! Mit vettél észre?
- 3 Adj címet a Mózes életútját ábrázoló nyolc állomásnak! Írd le a füzetedbe!
- 4 Számozd meg a térkép állomásai szerint az alábbi mondatokat!

Isten elhívja Mózeset, hogy népét megszabadítsa.

A gyermek Mózeset a Nílus folyón találták egy kosárban.

Mózes idegen földre menekül.

Isten átsegíti az izraelieket a nehézségeken.

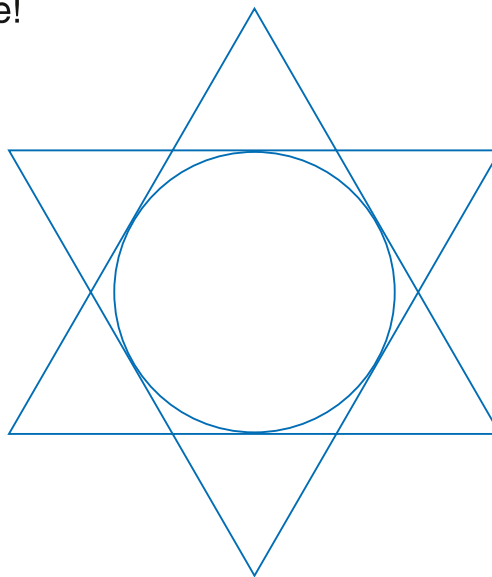
Mózes Egyiptomban született.

Az izraeliek bűnt követnek el.

Mózes és népe kivonul Egyiptomból.

Mózes elérkezik népével az Ígéret földjére.

- 5 Készíts rajzos térképet életed főbb állomásairól!
- 6 Nevez meg olyan helyeket, ahol érzed, hogy Isten veled van! Írd be a háromszögekbe!

- 7 Tanuld meg az énekeskönyvből a 185. számú éneket!

***A jó Isten mindig és mindenhol jelen van életünkben,
minden ember és nép életében.***

Szívemet hozzád emelem,
És benned bízom, Uram.
És meg nem szégyenítettem,
Nem nevet senki rajtam.
Mert szégyent nem vallanak,
Akkik hozzád esedeznek.
Azok pironkodjanak,
Akkik hitetlenül élnek.

Oh, mutasd meg, Uram, nékem,
Oh, mutasd meg utadat,
És taníts, hogy ösvényedben
Intézhessem jártamat,
Úgy vezérelj engemet,
Hogy szent igéd teljesítsem.
Oltalmazd meg életemet,
Benned bízom, Uram Isten.

MONDAVILÁG

Rege a csodaszarvasról

„Száll a madár, ágrul ágra,
Száll az ének, szájrul szájra,
Fű kizöldül ó sirhanton
Bajnok ébred hősi lanton.” (Arany János)

Minden népnek megvan a maga múltja, történelme. Az előző órákon megismertük a zsidó nép történelmének egy részét. Végigkísértük, hogyan volt jelen Isten gondviselése az izraeli nép életében. Isten segítette Mózes népét az Egyiptomból való kivonuláskor, új földet, új hazát, az *Ígéret földjét* adta nekik. Tudnunk kell, hogy Isten jelen volt és van minden nép életében. A következő órákon a mi népünk, a magyar nép *honfoglalásáról* tanulunk, s megtudhatjuk, hogyan szereztek Isten segítségével új hazát az őseink.

„Hol volt, hol nem volt, messze napkelet felé, volt egyszer egy híres, nevezetes fejedelem, akit Nimródnak hívtak. Volt neki két fia. Hunornak hívták az öregebbiket, Magyarnek a fiatalabbikat.

Egyszer éppen apjuk országának a határán vadászgattak kíséretükkel. Ötven deli levante kísérte Hunort, ötven nyalka legény Magyarat.

A két testvér már éppen hazafelé készülődött, amikor hirtelen egy gémszarvas bukkant fel előttük.

Reggeltől napszálltáig nyomában voltak, de csak nem érték el a szarvast. Mikor már úgy volt, hogy mindjárt elfogják, nagyot szökkent a gyönyörű állat, elveszett a szemük elől.

Körülnéztek, s csudaszép tájékat láttak maguk körül. Selyem a füve a legelőnek, mézes a gyümölcse a fáknak, az erdőben se-regestül az őz, nyüzsög a folyóban a hal.

Messziről vidám muzsikaszó hallatszott. Egy szomszéd fejedelemnek, Dul királynak a két lánya táncolt, bújócskázott ötven-ötven lánypajtásával.

Hunor és Magyar összenéztek a vitézekkel.

– No fiúk! Ebből lesz csak nagy lakodalom!

Úgy is lett! Közibük vágattak, minden legény a nyergébe kapott egy lányt, és azt mondta neki:

– Én az urad leszek, te a feleségem. Ásó-kapa válasszon el bennünket egymástól!

Hunornak és Magyarnek a két királylány jutott, a helyet pedig megfelezték egymással. Napnyugati fele jutott Hunor népének, s azok voltak a hunok. A keleti fele jutott Magyar leventének, s ezek utódait nevezték magyaroknak. Az országot pedig elnevezték Szittyaországnak. Ez a szép monda pedig szálljon tovább szájról szájra.” (Móra Ferenc)

- 1 Keress a szövegben olyan mondatokat, amelyek a mesékben is előfordulnak! Húzd alá!

- 2 Írd a vonalra a megfelelő neveket !

A fejedelem

.....

A két fiú

.....

utódai

utódai

.....

országuk neve

.....

- 3 Képzeld el, milyen lehetett *Szittyország*! Rajzold le a füzetedbe!

- ⇒ Ki vezette a két testvért a csudaszép földre?
- ⇒ Kikkel találkoztak a daliák?
- ⇒ Milyen a monda végének a hangulata?

- 4 Kösd össze a hasonló jelentésű kifejezéseket! Írd le a füzetedbe!

daliák

csodálatos

csudaszép

vitézek

napkelet

fiatal harcos

deli levente

ahol felkel a Nap

***Kicsi vagyok én,
vezér leszek én,
én leszek a legjobb ember
a föld kerekén! (Szabó Lőrinc)***

A vérszerződés

A zsidó népet *Mózes* és *Áron* vezette a hosszú évekig tartó vándorlás idején. Mózes kőtáblára írva hozta a népnek a *Tízparancsolatot*, melynek betartására kérte őket Isten.

A mi népünket a vándorlások idején a *hét* vezérvezette, akik egymással *szerződést kötöttek*. Megfogadták, hogy mindig betartják, és életük árán is védelmezik.

„Ötszáz esztendeje volt már, hogy a hunok elváltak a magyaroktól, és elindultak új hazát keresni.

Mielőtt elindultak volna a nagy útra, a nép vezérei, **táltosai** összeültek tanácsot tartani.

Hét törzsből állt akkor a magyarság. Mindegyiknek megvolt a maga külön vezére: *Álmos, Előd, Ond, Kond, Tas, Huba és Töhötöm*.

A hét törzs hét vezére közül *Álmost* választották meg a magyarok fővezérének, aki legöregebb és legbölcsebb volt köztük. A hét vezér aztán megvágta karját, és vérét egy borral töltött serlegbe folytatta, annak jeléül, hogy amit fogadnak, vérükkel, életükkel is megvédelmezik. Majd ősi szokás szerint esküvel pecsételték meg a szerződést.

Az eskü így hangzott:

»Ameddig életünk tart, sőt utódaink életében is, mindig Álmos vezér utóda lesz a vezérünk.

Ami jószágot közösen szereztünk, mindenkinek része legyen abban. Ha valaki Álmos vezérhez hűtlen lenne, annak vére hulljon. Aki az utódok közül a vérszerződést megszegné, azt örök átok sújtsa.«

Álmos aztán öregsége miatt fiára, Árpádra bízta a főhatalmat.” (Móra Ferenc)

táltos = természetfeletti erejűnek hitt ember

törzs = azonos származású és nyelvű nemzetek közössége

- ⇒ Milyen szerződést kötöttek a vezérek?
- ⇒ Mikor és kik köthetnek szerződést?
- ⇒ Miért fontos egy szerződésnek a betartása?

- 1 Írd ki füzetedbe az eskü szövegét!
- 2 Írd le a füzetedbe a vezérek nevét!
- 3 Rajzold le az egyik vezért!

„Elől lovagoltak a fegyveres vitézek, utánuk szekereken nők és a gyermekek. Szolgák terelgették az óriási nyájakat, marhákat, juhokat, amelyek tejjel és hússal látták el a vándorló népet. Sok harc és pihenő után jutottak el az új hazába, ahol Árpád fejedelem megkezdte a honfoglalás nagy munkáját.” (Móra Ferenc)

- 4 Hasonlítsátok össze az Egyiptomból kivonuló izraelieket a sorban vonuló magyar honfoglalókkal a következők szerint:

Ki vezette az izraelieket?

Ki vezette a honfoglaló magyarokat?

Hogyan vonultak az izraeliek?

Hogyan vonultak a magyarok?

Milyen nehézségekkel kellett megküzdeniük?

Milyen nehézségek állták útjukat a magyar honfoglalóknak?

Ki segítette át a nehézségeken mindkét népet?

- 5 Fogalmazzatok szerződést valamiről, amit fontosnak tartotok a közösségetek szempontjából! Írjátok alá, és függesszétek ki az osztályban!

***Már a nap is lemenőben,
tűzet rakott a felhőben,
fáradt fénye fázva lángol,
úgy búcsúzik a világtól.***

***Lesz még a nap felkelőben,
rak még tűzet a felhőben,
arany lobot vet a lángja,
úgy köszönt rá a világra.***

(Rónay György)

Árpád, a honalapító

Árpád vezér ésszel és karddal szerzett hazát a népének.

„Sokféle nép lakta a magyar földet több mint ezer esztendővel ezelőtt, amikor honfoglaló őseink ideértek. Legtöbben voltak a morvák és a bolgárok.

Azt mondja a rege, hogy Árpád fejedelem aranyos nyergét, gyémántos fékű paripát küldött ajándékba a morva királynak. Nagyon megörült a morva király az ajándéknak, és azt mondta Árpád követének:

– Tisztelem gazdádat, mondd meg neki, hogy jó szívvel vettem ajándékát! Azt látom belőle, hogy engedelmes szolgám akar lenni.

– Megmondom, uram – mosolygott a követ. Hamarosan azonban megint viszatért.

– Mit hoztál megint? – kíváncsiskodott a morva király.

– Üzenetet hoztam a magyarok fejedelmétől. Azt üzeni, hogy most már tisztulj az országodból, ha már eladtad nekünk!

– Hogy adtam volna el?

– Bizony eladtad, megvettük tőled az aranyos nyergű, gyémántos fékű paripán. Felingerült erre a morva király, és azt felelte:

– A fehér lovat agyonüttem, aranyos nyergét vízbe vettetem, a gyémántos féket fűbe rejtetem.

– Nem tesz az semmit – legyintett a követ. Az agyonütött ló húsát a mi kutyáink eszik meg, az aranyos nyergét a mi halászaink halásszák ki, a gyémántos féket a mi vitézeink találják meg.

Megfúvatta a kürtöt erre a morva király, de nem ért az semmit. Seregét úgy szétkergették a magyarok, mint a forgószél a szalmát.” (Móra Ferenc)

⇒ Kik állnak a dombon? Nevezd meg őket! Mit figyelhetnek a vezérek?

1 Állítsd időrendi sorrendbe a mondatokat, majd olvasd össze a sorok elején levő betűket, és megtudod, ki volt a magyar honfoglalók fejedelme!

P *A magyarok szétkergették a morva seregeket.*

Á *A magyarok fővezére ajándékot küld a morva királynak.*

Á *A honfoglalók a bolgár királytól is megszerzik az országot.*

R *A morva király elfogadja az ajándékot, így eladja az országát.*

D *A honfoglaló magyarok fejedelme ésszel és karddal szerezte a hazát.*

2 Készíts rajzot *Árpád fejedelem ajándékai* címmel!

⇒ Képzeld el, te vagy az egyik a magyar vezérek közül! Hogyan köszönted volna meg Istennek a gondviselését?

Játsszátok el a történetet!

Árpád ésszel és karddal szerezte a hazát. De nemcsak földet szerzett népének, hanem törvényt is adott nekik, amellyel megtarthatják a hazát. Pusztaszer síkján tartották az első

országgyűlést, amely érdem szerint felosztotta az országot a honfoglalók között. (Móra Ferenc). Ma Ópusztaszeren láthatjuk a honfoglalás történetét, melyet Feszty Árpád festett meg körkép formájában.

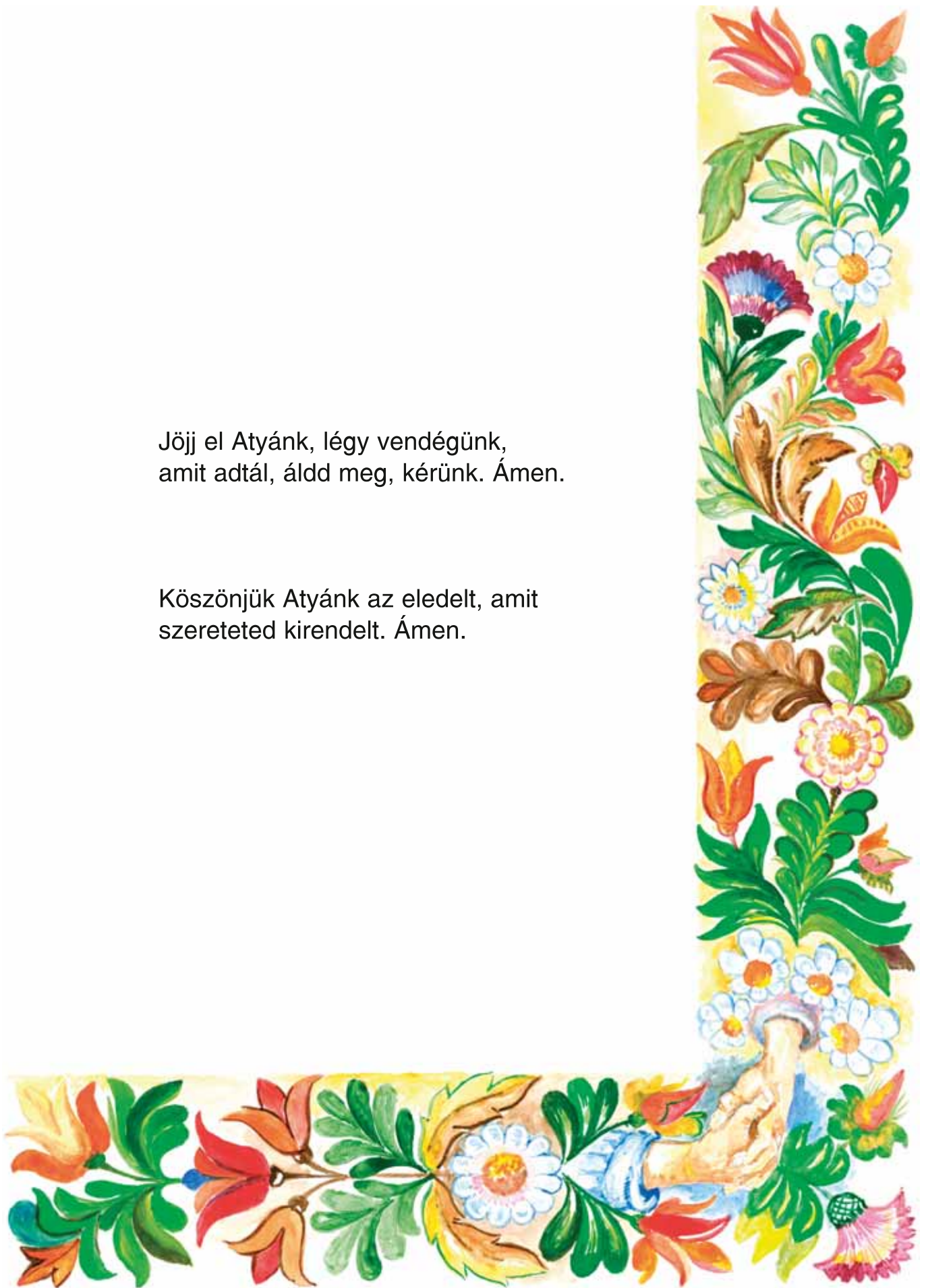

3 Tanuld meg az imádságokat és mondd el minden evés előtt és után!

A jó Isten mindig és mindenhol jelen van életünkben.

Jöjj el Atyánk, légy vendégünk,
amit adtál, áldd meg, kérünk. Ámen.

Köszönjük Atyánk az eledelt, amit
szereteted kirendelt. Ámen.

Advent – Karácsony

„Szép Tündérország támad föl szívemben
Ilyenkor decemberben” (Juhász Gyula)

Advent az öröm ideje. *Advent* a várakozás ideje. *Karácsonykor* annak örülnek az emberek, hogy Jézus megszületett.

Az adventi idő jó alkalom arra, hogy családtagjainknak, osztálytársainknak megmutassuk szeretetünket, örömet szerezzünk a körülöttünk élőknek. Megvigasztaljuk azokat, akik szomorúak, és segítsük azokat, akik magányosak.

Legyen advent az egymás iránti szeretet, az öröm és az örömszerzés ideje!

- 1 Írjátok le egy nagy lapra, azokat a szavakat, amelyek adventről, a várakozásról eszetekbe jutnak! Függeszvétek ki az osztályotokban!
- 2 Rajzolj adventi koszorút!
- 3 Írj négy olyan dolgot, amit szeretnél, hogy karácsonyig megvalósuljon! Készítsetek közösen adventi koszorút!

Jézus születésének a történetét megismertétek az első osztályban. Emlékeztek? Augustus császár országos összeírást rendelt el. Mindenkinek szülővárosába kellett mennie. *József* és *Mária* elment *Betlehembe*, ahol egy jászolban *Mária* megszülte *Jézust*.

⇒ Miért kellett Jézusnak istállóban születnie?

„*Pásztorok tanyáztak azon a vidéken a szabad ég alatt, és örködtek éjszaka nyájuk mellett. És az Úr angyala megjelent nekik, körülragyogta őket az Úr dicsősége, és nagy félelem vett erőt rajtuk. Az angyal pedig ezt mondta nekik: »Ne féljete*

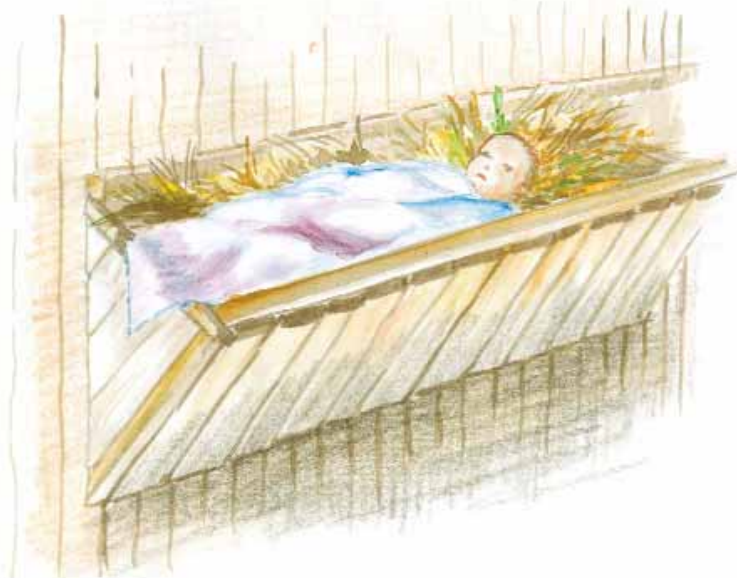
mek, mert íme, hirdetek nektek nagy örömet, amely az egész nép öröme lesz: Üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában.

A jel pedig ez lesz számotokra: találtok egy kisgyermeket, aki bepólyálva fekszik a jászolban.« És hirtelen mennyei seregek sokasága jelent meg az angyallal, akik dicsérték az Istent, és ezt mondták:

*»Dicsőség a magasságban Istennek,
és a földön békesség,
és az emberekhez jóakarát.«” (Lk 2,8–14)*

⇒ Hogyan folytatódik a történet?

Karácsonykor Jézus születését ünnepeljük. Együtt vagyunk szeretteinkkel. Megszólalnak a templomba hívogató harangok. Köztünk van a szeretet. Szeretetet adunk társainknak, és mi is nyitott szívvel várjuk a viszonzást.

- 4 Az alábbiak közül mit tennél a fenyőfára, ha a fenyőfát emberi érzésekkel és tulajdonságokkal lehetne feldíszíteni? Húzd alá a kiválasztott szavakat! Rajzolj a füzetedbe egy karácsonyfát, díszítsd az aláhúzott szavakkal és írd te is újabb találó szavakat a díszekre!

békesség, szeretet, jószág, egymásra figyelés, jóindulat, jóakarát, vidámság, kíváncsiság, nyugalom, szépség, hit, reménység

⇒ A karácsonyi ünnep egyik jellegzetes eseménye a betlehemezés. Nátatok milyen karácsonyi hagyományok élnek?

Georg Bydli: Most már igazán karácsony van (78. oldal)
Fekete István: Betlehem (79. oldal)

**„Amikor meglátták a csillagot, igen nagy volt az örömük.”
(Máté 2,10)**

Karácsonykor képeslapot küldhetünk a távolabb élő rokonainknak, barátainknak, ismerőseinknek. A képeslapot mi magunk is elkészíthetjük, vagy megvásárolhatjuk. Jókívánságokat, üdvözlő szövegeket írhatunk a képeslap hátára:

Áldott karácsonyi ünnepeket és békés, boldog újesztendőt kívánok!

Kellemes karácsonyt és boldog újévet kívánok!

Áldott karácsonyt és békességben, egészségben, szeretetben gazdag újesztendőt adjon a jó Isten!

Istentől áldott karácsonyt és újévet kívánok!

⇒ Kinek küldenél karácsonyra képeslapot?

5 Készítsetek karácsonyi képeslapokat! Díszíthetitek magvakkal, őszi termésekkel!

6 Írj te is karácsonyi jókívánságokat!

.....

.....

.....

.....

.....

BARÁTSÁG – MEGBOCSÁTÁS

Dávid kiválasztása

„Az Úr azt nézi, ami a szívben van.” (1Sám 16,8)

Isten minden emberre feladatokat bíz, amelyet fel kell vállalnunk, és becsületesen, tisztességesen el kell végeznünk.

Mózes a népét hozta ki Egyiptomból. Árpád új hazát szerzett népének.

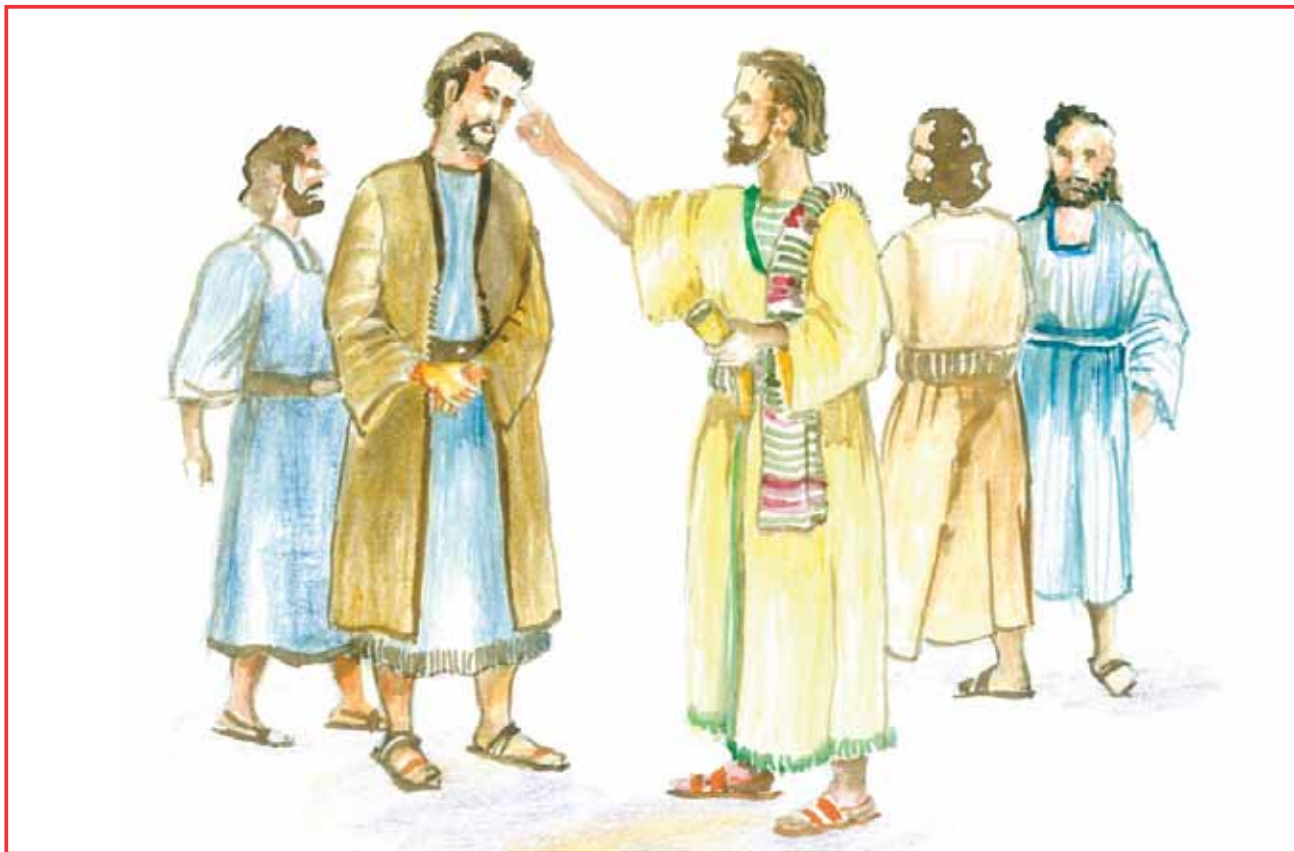
Dávidot pedig Isten Izrael királyává választotta.

⇒ Mondjatok példát, kinek mi lehet a feladata!

édesanya   édesapa   tanító   lelkész   igazgató   államelnök

⇒ Neked mi lehet a feladatod?

„Amikor megérkeztek, és meglátta Eliábot, ezt gondolta: Biztosan ez lesz az Úr felkentje, aki most itt van. De az Úr ezt mondta Sámuelnek:

– Ne tekints a megjelenésére, se természetes növése, mert én megvettem őt. Mert nem az a fontos, amit lát az ember. Az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, de az Úr azt nézi, mi a szívben van.

Erre Sámuel ezt mondta Isainak:

– Üzenj neki azonnal, és hozasd ide, mert addig nem ülünk le, amíg ő meg nem érkezik.

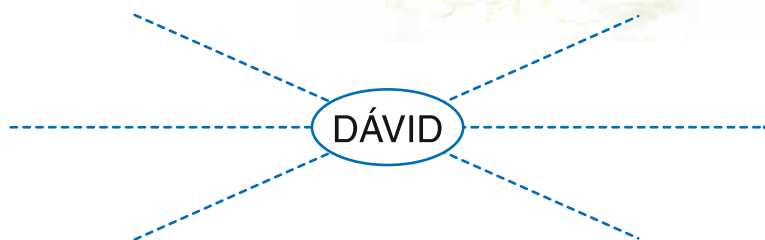
Üzent tehát neki, és elhozatta. Ő pedig pirospozsgás, szép szemű és jó megjelenésű volt. Akkor ezt mondta az Úr:

– Rajta! Kend fel, mert ő az!

Sámuel pedig fogta az olajos szarut, és felkente őt testvérei jelenlétében. Akkor az Úr lelke szállt Dávidra, és attól kezdve vele is maradt.” (1Sám 16,6–7. 11b–13)

- 1 Szerinted milyen tulajdonságokkal rendelkezett Dávid, hogy Isten királlyá választotta? Írd a vonalakra!

- 2 Találd meg a mondatok helyes folytatását! Kösd össze, majd írd le a füzetedbe! Magyarázd meg a jelentésüket!

<i>Nem mindig az a fontos,</i>	<i>a belső szépség.</i>
<i>Az igazán fontos dolgokat</i>	<i>amit a szemünkkel látunk.</i>
<i>A külső szépségnél fontosabb</i>	<i>a szívével érzi meg az ember.</i>

- 3 Írd le a füzetedbe milyen jó és rossz érzések lehetnek a szívünkben barátaink iránt!

László Gyula: Régi történet (82. oldal)
Anatolij Lelevr: A kalács (84. oldal)
Móra Ferenc: A kis bicebóca (85. oldal)

- ⇒ Beszéljétek meg, melyik szereplő szívében fedeztetek fel jó érzéseket! Vitassuk meg, fontos-e a külső szépség!

- 4 Tanuld meg a *Mennyben lakó én Istenem* kezdetű régi egyházi éneket (260. számú ének az énekeskönyvből)!

**„Jól csak a szívével lát az ember.
Ami igazán lényeges, az a szemnek láthatatlan.” (Saint-Exupéry)**

Mennyben lakó én Istenem!
Könyörgök, légy mindig velem!
Ha kél a fény napkeleten,
A te szemed rajtam legyen!
És ha leszáll napnyugaton,
Te légy, Atyám, az oltalom,
Terjeszd ki rám áldó kezed,
Legyen áldott a te neved!

Dávid és Saul harca

„Legyen azért az Úr a bíró és tegyen igazságot közöttünk.” (1Sám 24,16)

Az aranyparázs – népmese (86. oldal)

⇒ Mi történik az irigy emberekkel a mesében és a valóságban is?

⇒ Voltál-e irigy társaidra? Meséld el, milyen helyzetben? Mit tettél akkor?

Abban az időben, amikor Isten *Dávidot* Izrael következő királyává választotta, még *Saul* volt a király. Saul féltékeny és irigy volt Dávidra, mivel tudta, hogy Isten őt jobban szereti nála.

„Másnap megszállta Saul Istennek az a rossz szelleme, és révületbe esett a házában. Dávid pedig a lantot pengette, ahogyan mindennap szokta. Saul kezében lándzsa volt. Saul feléje dobta a lándzsát, mert azt gondolta, hogy a falhoz szegezi Dávidot. De Dávid két ízben is kitért előle. És félni kezdett Saul Dávidtól, mert vele volt az Úr. Saultól pedig eltávozott. Ezért eltávolította őt Saul maga mellől, és ezredessé tette, hogy ki- és bevonuljon a hadinép élén.

Dávid minden útján sikerrel járt, mert vele volt az Úr. Amikor látta Saul, hogy milyen nagy sikereket ér el, rettegni kezdett tőle. De egész Izrael és Júda szerette Dávidot, mert ő vonult az élükön ki és be.” (1Sám 18,10–16)

- ⇒ Miért volt irigy Saul Dávidra?
- ⇒ Miért félt Saul Dávidtól? Húzd alá a szövegben!
- ⇒ Mit gondolhatott Isten Saulról!

- 1 Jelöld az igaz kijelentéseket I betűvel, a hamisakat H betűvel!

Dávid féltékeny volt Saul királyra.

Saul szerette Dávidot, és örvendett győzelmeinek.

Saul meg akarta ölni Dávidot.

Isten Dáviddal volt, megmentette a haláltól.

Dávid minden útján sikerrel járt, mert vele volt Isten.

- 2 Versenyezzetek! Soroljátok fel az első osztályban és az idén tanult történetek szereplőit a táblázat szerint! Írjátok a füzetetekbe vagy egy közös lapra!

jóindulatú	rosszindulatú, irigy
pl. Ábel	pl. Kain

- 3 Hogyan védelmezte Isten Dávidot? Húzd alá a megfelelő szavakat!

ettette, itatta   **vigyázott rá**
mindig vele volt   **segítette a harcban**

- 4 Színezd ki sárgával azt a részt, amely Saul tulajdonságait jelzi, pirossal azt, ami Istenre jellemző, zölddel, ami Dávidra illik! Készítsd el az ábrát a füzetedbe!

- 5 Észreveszed, hogy a társad sokkal jobban tanul, mint te. Hogyan viszonyulsz attól kezdve hozzá! Írd a választott mondatot a füzetedbe!

Ahogy tudok, ártok neki, hogy ne tudjon órán figyelni.

Keresem a barátságát, együtt tanulok vele.

Mindig mellé ülök, hogy másoljam a feladatait.

Megkérem, hogy segítsen nekem is a tanulásban.

Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk?

A barátság

A barátság a legnagyobb kincs.

Lev Tolsztoj: *Az oroszlán és a kiskutya* (89. oldal)
Saint-Exupéry: *A kis herceg* – részlet (90. oldal)

- 1 Milyen az igazi barátság? Tegyéél x jelet ahhoz a mondathoz, amivel egyetértesz!

Csak velem egykorú lehet a barátom.

Mindenben egyet kell értenünk.

El kell fogadnunk barátunk véleményét is.

Egymáshoz őszintének kell lennünk.

Egymásért bármit megteszünk.

Egymásról gondoskodunk.

Megbocsátunk barátainknak.

- 2 Kik lehetnek a barátaink? Húzd alá!

virágok   gyermekek   felnőttek   állatok

⇒ Vitassátok meg, Isten lehet-e barátunk?

- 3 Keretezd be azt a képet, amely a történetről szól!

⇒ Beszéljétek meg, hogyan váltak barátokká a történet szereplői!

⇒ Vitassátok meg, ellenségeink válhatnak-e barátainkká!

- 4 Gyűjtsetek közmondásokat a barátságról!

***Barátod vize édesebb az ellenség mézénél.
A jó barát drágább az aranynál.***

Dávid és Jónátán barátsága

„Amit csak kívánsz, megteszem érted” (1Sám 20,4b)

„Miután véget ért a beszélgetés Saullal, Jónátán lelke összeforrt Dávid lelkével. Úgy megszerette őt Jónátán, mint önmagát... És szövetséget kötött Jónátán Dáviddal, mert úgy szerette őt, mint önmagát. Levette Jónátán a köpenyét, és Dávidnak adta, sőt a ruháját meg a kardját, az íját és az övét is.” (1Sám 18,1.3–4)

„Saul elmondta fiának, Jónátánnak és összes udvari emberének, hogy meg akarja ölni Dávidot. De Jónátán, Saul fia nagyon kedvelte Dávidot. És megmondta Jónátán Dávidnak: Apám, Saul meg akar ölni. Ezért vigyázz magadra holnap reggelig, maradj a rejtekhelyen, és rejtőzz el. Én pedig kimegyek, és ott állok meg apám mellett a mezőn, ahol te leszel, és beszélni fogok apámmal rólad. Majd meglátom, hogy mi lesz és megmondom neked.” (1Sám 19,1-3)

Jónátán beszélt Saullal, aki meg is ígérte, hogy nem fogja megölni Dávidot.

- ⇒ Ki volt Jónátán?
- ⇒ Miért akarta Saul megölni Dávidot?
- ⇒ Ártott-e Dávid Saul királynak?

- 1 A betűhalmazokból rakd ki a szereplők nevét és írd le a füzetedbe!

J N D
Ó T N D V
Á Á Á I

- 2 Mennyire szerette Jónátán Dávidot? Húzd alá a szövegben az erre vonatkozó részt!

- ⇒ Beszéljétek meg, milyen az önzetlen barátság és a feltétel nélküli szeretet!

- 3 Milyen volt Jónátán és Dávid barátsága? Folytasd a felsorolást a füzetedben!

igaz, önzetlen, ...

- ⇒ Meséld el, hogyan mentette meg Jónátán Dávid életét!

A barátok jóban, rosszban, örömben, bánatban együtt vannak. Közös erővel, összefogással legyőzik a nehézségeket. Boldogok, akiknek van igazi barátjuk.

- ⇒ Voltál-e olyan helyzetben, hogy egyedül nem tudtál megbirkózni egy feladattal, de a barátoddal együtt igen?

4 Írd a szereplők nevét a kép alá!

Játsszátok el a *Jónátán beszél az édesapjával Dávid érdekében* című jelenetet!

⇒ Mit tennél a barátodért? Mivel bizonyítanád az igaz barátságodat?

5 Írd le a füzetedbe a szerinted igaz állításokat!

Isten megáldja a barátok életét.

Isten segíti a barátokat.

Isten megvédi a barátokat ellenségeiktől.

6 Tanuld meg a 105. zsoltárt (202. számú ének az énekeskönyvből)!

Az igaz barátok feltétel nélkül szeretik egymást.

Adjatok hálát az Istennek.
Imádkozzatok szent nevének:
Hirdessétek dicséretét,
És minden jótéteményét.
A nép előtt beszéljétek
Nagy csodáit, melyeket tett.

Neki vígan énekeljétek,
Csuda-dolgait hirdessétek,
Szent nevét magasztaljátok,
Kik csak őneki szolgáltok,
Örüljön a ti szívetek,
Nagy jóvoltát hirdessétek.

Atyáinkat is az Úr védte,
A jókat mindig ő segítte.
Harcban a baj ha ránk szakadt,
Az Úr mindig velünk maradt,
Csak őhöz hívek legyünk,
Örökké megtart Istenünk.

Dávid és Saul találkozása

„Légy jóakarója a te ellenségednek!” (Mt 5,25)

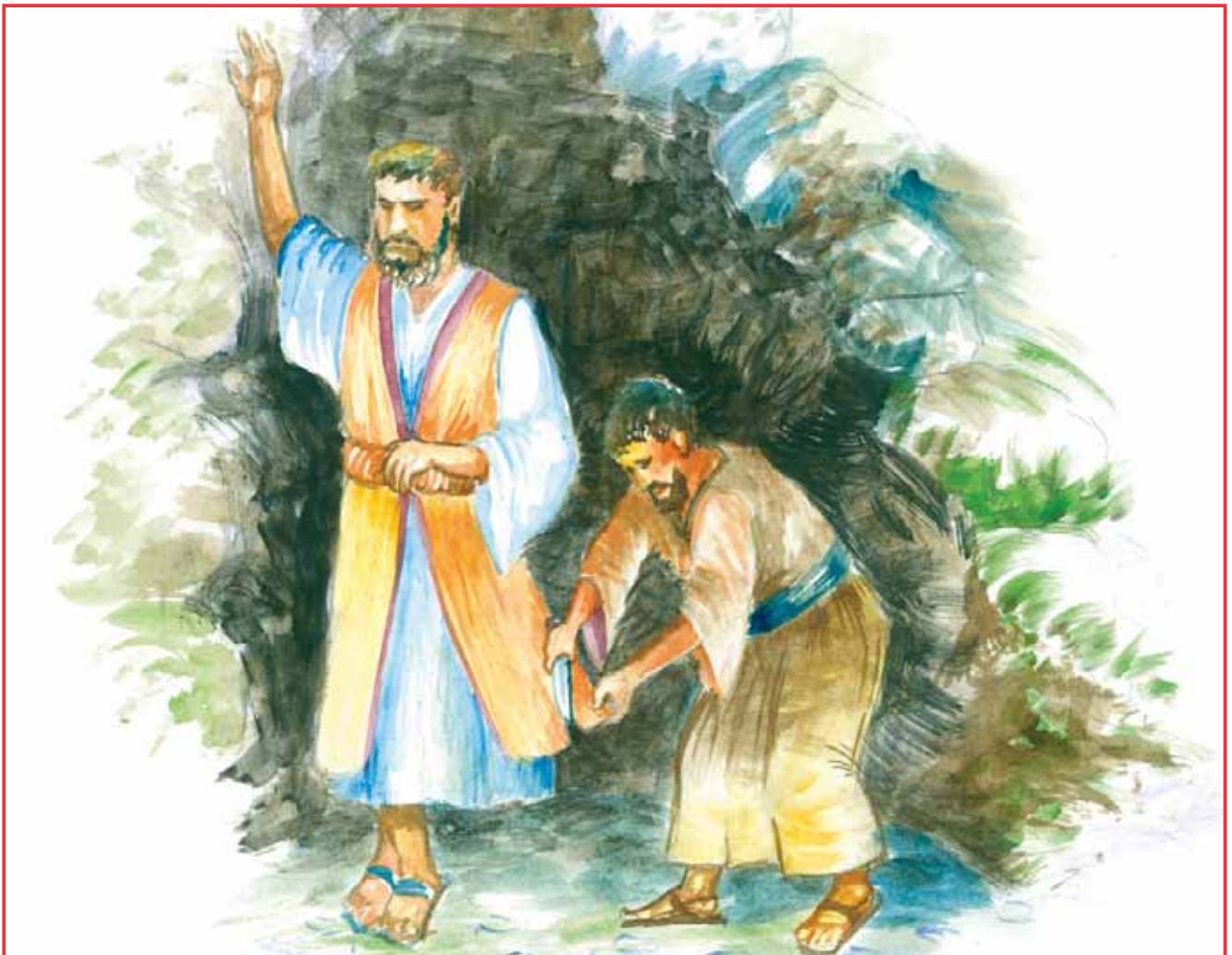
Hiába ígérte meg Saul Jónátánnak, hogy nem öli meg Dávidot, újra fellángolt szívében a gyűlölet. Féltette a hatalmát, királyságát. Irigyelte Dávid sikereit és azt, hogy Isten gondviselése kísérte Dávid tetteit.

Dávid, hogy életét megmentse, embereivel együtt bujdosni kényszerült.

Egy barlangban volt elrejtőzve Dávid az embereivel, amikor Saul bement a barlangba. Dávid ekkor megölhette volna Sault. Az emberei biztatták is erre, de ő mégsem tette meg.

- ⇒ Miért kellett újra bujdosnia Dávidnak?
- ⇒ Miért volt féltékeny Saul király Dávidra?
- ⇒ Hogyan óvta Isten Dávidot?

„Akkor ezt mondta Dávid Saulnak:

– Miért hallgatsz az olyan emberek szavára, akik azt mondják, hogy Dávid a vesztedre tör?! Hiszen most a saját szemeddel láthattad, hogy kezembe adott az Úr a barlangban. Mondták is, hogy öljelek meg, de én megszántalak, és ezt mondtam: Nem emelek kezet az én uramra, mert az Úr föl-kentje ő. Nézd csak, atyám, itt van a köpenyed sarka a kezemben. Amikor le-vágtam a köpenyed sarkát, nem gyilkoltalak meg. Értsd meg ebből, és lásd be, hogy nem akarok semmi rosszat vagy hűtlenséget elkövetni ellened, és nem vétkezem ellened, bár te vadászol rám, hogy elvedd az életemet. Az Úr tegyen igazságot köztünk, az Úr álljon értem bosszút rajtad, de én nem emelek rád ke-zet. Legyen azért az Úr a bíró, és tegyen igazságot köztünk! Vizsgálja meg, és perelje peremet, és szolgáltasson ne-kem igazságot veled szemben!

Amikor befejezte Dávid Saulhoz intézett szavait, megkérdezte Saul:

– A te hangod ez, Dávid fiam?

És Saul hangosan sír-ni kezdett. Azután ezt mondta Dávidnak:

– Te igazabb vagy, mint én, mert te jól bántál velem, bár én rosszul bán-tam veled. Te most meg-mondtad nekem, hogy mi-lyen jót tettél velem, amikor kezembe adott az Úr, és mégsem gyilkoltál meg. Ha valaki rátalál ellenségére, sértetlenül bocsátja-e útjá-ra? Jóval fizessen neked az Úr azért, amit ma tettél velem! Mert magam is tu-dom, hogy te biztosan király leszel, és általad virágzik fel Izrael királysága.” (1Sám 24,10.16–21)

„Legigazibb jele annak, hogy nagy képességekkel született valaki, ha irigység nélkül született.” (La Rochefoucauld)

Az irigység rossz tanácsadó. Gonosz gondolatokra és tettekre buzdítja az embereket. Meggátol a munkában, megbénítja a jó érzéseket.

Az az ember boldog igazán, akinek szívében nincs irigység.

⇒ Mit tettél volna Dávid helyében?

⇒ Mondd el a véleményed, miért szánta meg Dávid Sault!

1 Húzd alá a szövegben azt a részt, amelyből megtudjuk, hogy Saul szégyenkezett Dávid előtt!

⇒ Miért változott meg Saul érzése, viszonyulása Dávidhoz?

Dávidnak a barlangban lehetősége lett volna arra, hogy Sault megölje, de ő nem tette meg. Ő jó tudott lenni.

Vannak olyan helyzetek az életben, amikor könnyebben megtehetjük a rosszat, mint a jót. Vagy fordítva.

⇒ Meséljétek hasonló helyzetekről, amelyek veletek történtek!

2 Kösd össze a megfelelő! Milyen lehetett Saul és Dávid lelkiismerete?

tiszta

nyugtalan

Dávid

őszinte

fehér

Saul

rossz

fekete

3 Olvasd el a szövegből Saul jókívánságát, amit Dávidnak mondott!

4 Írj egy jókívánságot egyik osztálytársadnak!

Isten megáldja az emberek életét.

Jónás elhívása

„Amikor elcsüggedt a lelkem, az Úrra gondoltam.” (Jón 2,8)

Jónást Isten azzal a feladattal bízta meg, hogy menjen el Ninive városába, és ott prédikáljon az embereknek, akik gonoszak és rosszindulatúak lettek. Jónás nem ment el Ninive városába, helyette felült egy hajóra, melyen máshová akart utazni. Isten azonban nagy szelet és vihart bocsátott a tengerre.

*„Az embereket nagy félelem fogta el, amikor megtudták, hogy az Úr elől menekül – mert Jónás elmondta nekik –, és ezt mondták neki:
– Hogy tehettél ilyet?!*

Majd ezt kérdezték tőle:

– Mit tegyünk veled, hogy lecsendesedjék körülöttünk a tenger?

Mert a tenger egyre viharosabb lett. Ő pedig így válaszolt nekik:

– Fogjatok meg, és dobjatok a tengerbe, akkor lecsendesedik körülöttetek a tenger! Mert tudom, hogy énmiattam támadt ez a nagy vihar rátok.

Azzal fogták Jónást, beledobták a tengerbe; a tenger háborgása pedig megszűnt. Ezért az emberek nagy félelemmel félték az Urat, áldozatot mutattak be, és fogadalmakat tettek az Úrnak.

Az Úr azonban odarendelt egy nagy halat, és az lenyelte Jónást. Három nap és három éjjel volt Jónás a hal gyomrában. Jónás imádkozott Istenéhez, az Úrhoz a hal gyomrában. [...]

Az Úr pedig parancsot adott a halnak, és az kiköpte Jónást a szárazföldre.”
(Jón 1,10–12.15–16; 2,1–2.11)

⇒ Kit küldött Isten Ninive városába? Miért küldte el?

⇒ Vállalta-e Jónás a küldetést? Miért?

1 Rajzold le a viharos tengert a hajóval!

⇒ Mivel büntette Isten Jónást?

2 A történés sorrendjében írd le a füzetedbe a mondatokat!

Jónást a vízbe dobták a hajósok.

Jónást lenyelte egy nagy hal.

Isten nagy szelet bocsátott a tengerre, amiből nagy vihar támadt.

⇒ Hogyan segítette meg Isten Jónást?

3 Hogyan imádkozhatott Jónás? Írjátok le az imát, majd olvassátok fel társaitoknak! Dolgozzatok csapatban!

4 Fejezd be a mondatokat!

Isten megbüntette Jónást, mert .....

Isten megbocsátott Jónásnak, mert .....

5 Vitassuk meg, a mi városunkban, falunkban van-e szükség Jónásra! Miért?

⇒ Milyen embereket választ Isten arra, hogy neki segítsenek?

***Örömünkben, bánatunkban Istenhez imádkozunk,
Isten megsegíti azokat, akik benne hisznek.***

Az isteni megbocsátás

„Az Úrtól jön a szabadulás” (Jón 2,10)

„Az Úr igéje másodszor is szólt Jónáshoz:

– Indulj, menj Ninivébe, a nagy városba, és hirdesd ott azt az üzenetet, amelyet én mondok neked!

Jónás elindult, és elment Ninivébe az Úr szava szerint. Ninive pedig nagy városa volt Istennek: három nap kellett a bejárásához. Elindult tehát Jónás befelé a városba egynapi járásra, és ezt hirdette. Még negyven nap és elpusztul Ninive!

Ninive lakosai azonban hittek Istennek, böjtöt hirdettek, és zsákruhát öltött a város apraja-nagyja. Amikor ez a hír eljutott Ninive királyához, fölkelt trónjáról, levetette magáról díszruháját, zsákruhát öltött magára és hamuba ült. Azután kihirdették Ninivében a király és a főurak rendeletére a következőket: Az emberek és állatok, a szarvasmarhák és juhok semmit meg ne kóstoljanak, ne legel-

jenek, vizet se igyanak! Öltön zsákruhát ember és állat, kiáltsanak teljes erővel Istenhez, és térjen meg mindenki a rossz útról, és hagyjon fel erőszakos tetteivel! Ki tudja, talán felénk fordul, és megszán az Isten, lelohad lángoló haragja, és nem veszünk el.

Amikor Isten látta, amit tettek, és hogy megtértek a rossz útról, megbánta Isten, hogy veszedelembé akarta dönteni őket, és nem tette meg.” (Jón 3, 1-10)

1 Mit kellett Jónásnak hirdetnie Isten kérésére? Húzd alá a szövegben!

- ⇒ Mondd el, miért akarta Isten elpusztítani *Ninive*városát!
- ⇒ Sorold fel, mit tettek a város lakosai azért, hogy Isten megbocsásson nekik!
- ⇒ Vitassátok meg, helyes volt-e, hogy Isten megbocsátott az embereknek, és mégsem pusztította el a várost!
- ⇒ Ha megbántod szüleidet, mit teszel, hogy megbocsássonak? Ha megbántanak szüleid, megbocsátasz-e nekik?

Isten megbocsátott Jónásnak és megbocsátott Ninive város lakóinak is. Megbocsátott Mózes népének is, amikor megszegték a parancsolatot. Isten gondját viseli az embereknek és a teremtett világnak.

2 Rajzolj a füzetedbe olyat, amit Isten teremtett, és aminek gondját is viseli!

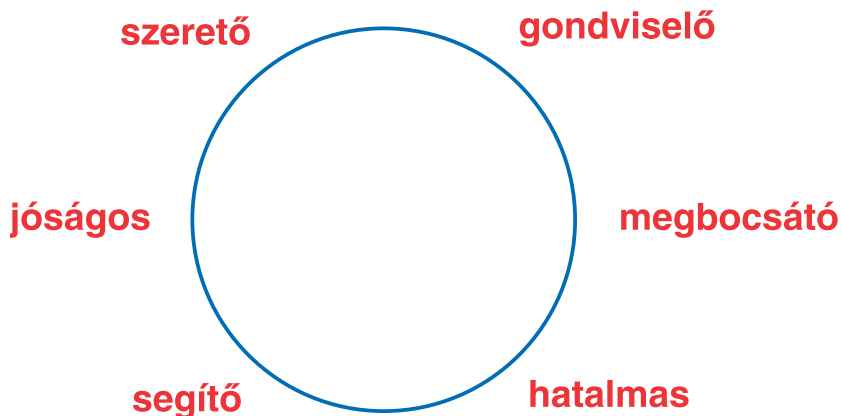

⇒ Elültetsz egy rózsatövet, nap mint nap öntözöd, gondját viseled. Kinyílnak a szép virágai. Egyik alkalommal a tövise megszúrja a kezéd. Úgy érzed, megbántott a rózsád. Nem ezt érdeveled tőle a sok gondoskodásért. Mit tennél a virággal?

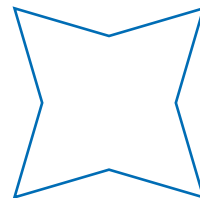
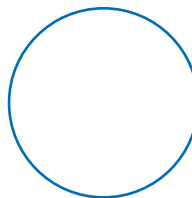
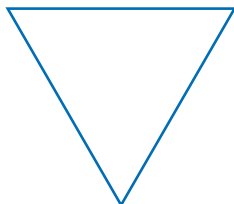
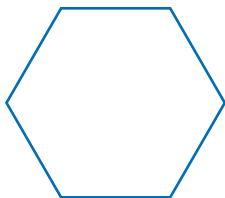
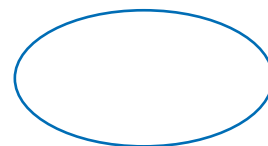
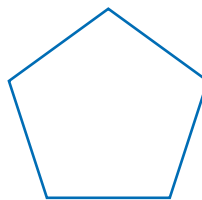
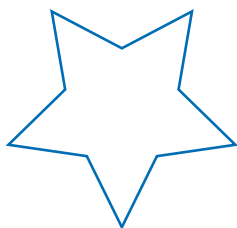

3 Írd a körbe a nevét annak, akire ráillenek a felsorolt tulajdonságok!

4 Vitassuk meg, hogy Isten megbocsát-e nekünk, ha rosszat teszünk! Miért? Írd le a füzetedbe!

5 Írd be a különböző alakzatokba, hogy milyen tulajdonságokkal rendelkezhetnek a megjavult emberek!

6 Tanuld meg a 6. számú éneket az énekeskönyvből!

Isten szereti az embereket és a teremtett világot.

Teremtő nagy Isten
Ki lakozol Mennyben,
Magasztalunk Tégedet
Zengő dicsérettel,
Forró tisztelettel
Említjük szent nevedet.

ÖSSZEFOGLALÁS

Meg tudunk-e bocsátani egymásnak?

„te kegyelmes és irgalmas Isten vagy,
türelmed hosszú, nagy a szereteted,
és még a rosszat is megbánod” (Jón 4,1)

Lelkiismeretünk segít eldönteni, megítélni tetteinket.

- 1 Milyen érzés a lelkiismeret-furdalás? Keretezd be a helyes választ!

Kellemes, jó érzés.

Kínzó, rossz érzés.

Szomorú érzés.

- 2 Húzd alá az alábbiak közül, mely tettek okoznak lelkiismeret-furdalást!

Az osztálytársam bajban van, kéri a segítségemet, de én a kellemes szórakozást választom a segítségadás helyett.

Eltöröm a padtársam vonalzóját, amihez tudom, hogy ő nagyon ragaszkodik.

Nem olvasom el a leckét, mert egész délután játszom. Azt hazudom, hogy a testvérem eldugta a könyvemet, azért nem tudtam tanulni. A szüleim a testvéremet ártatlanul megbüntetik.

Mindannyian követünk el hibákat. Sokszor meg is bánjuk, és szeretnénk, ha megbocsátanának. Ilyenkor megfogadjuk, hogy „többet nem fordul elő”, „ezután meggondolom, hogy mit teszek, mit mondok”. Vajon megtudjuk-e tartani fogadalmainkat?

Fehér Klára: A csodálatos radírgumi (88. oldal)

- ⇒ Miért szerette volna kiradírozni a gyermek, amit mondott?
- ⇒ Miért lyukadna ki a barátság a sok radírozástól?
- ⇒ Jó lenne-e, ha a tetteket is meg nem törtéنتté lehetne tenni? Miért?

⇒ Tettél-e vagy mondtál-e olyat, amit ki szeretnél „radírozni”?

3 Húzd alá az ismert történetek alapján, kinek volt rossz a lelkiismerete! Mondd el, miért?

Káinnak	Józsefnek	Jónásnak
Ábelnek	József testvéreinek	Jónátánnak
Ézsuaának	Mózesnek	Saulnak
Jákóbnak	Áronnak	Dávidnak

⇒ Tetteinkért kinek kell vállalni a felelősséget?

4 Képzeld el, hogy megbánt a barátod! Válaszd ki azt, ahogyan viselkednél vele szemben! Indokold a választásodat!

Megmondanám, hogy többet nem leszek a barátja, és otthagynám.

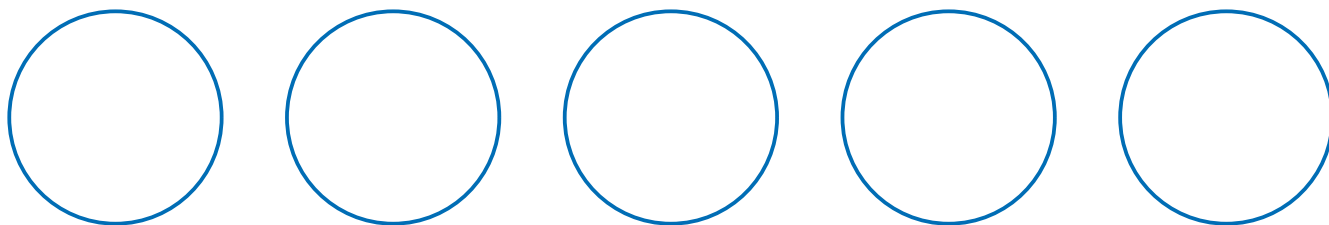
Szomorú lennék, de megbocsátanék.

Dühös lennék rá, mégis megbocsátanék.

Megverném, mert én erősebb vagyok, mint ő.

Várnám az alkalmat, hogy én is megbánthassam.

5 Írd be a körökbe, hogy az ismert bibliai szereplők közül te kiknek bocsátottál volna meg az elkövetett rossz tettéért! Indokold!

⇒ Mesélj olyan esetről, amikor megbocsátottál annak, aki megbántott!

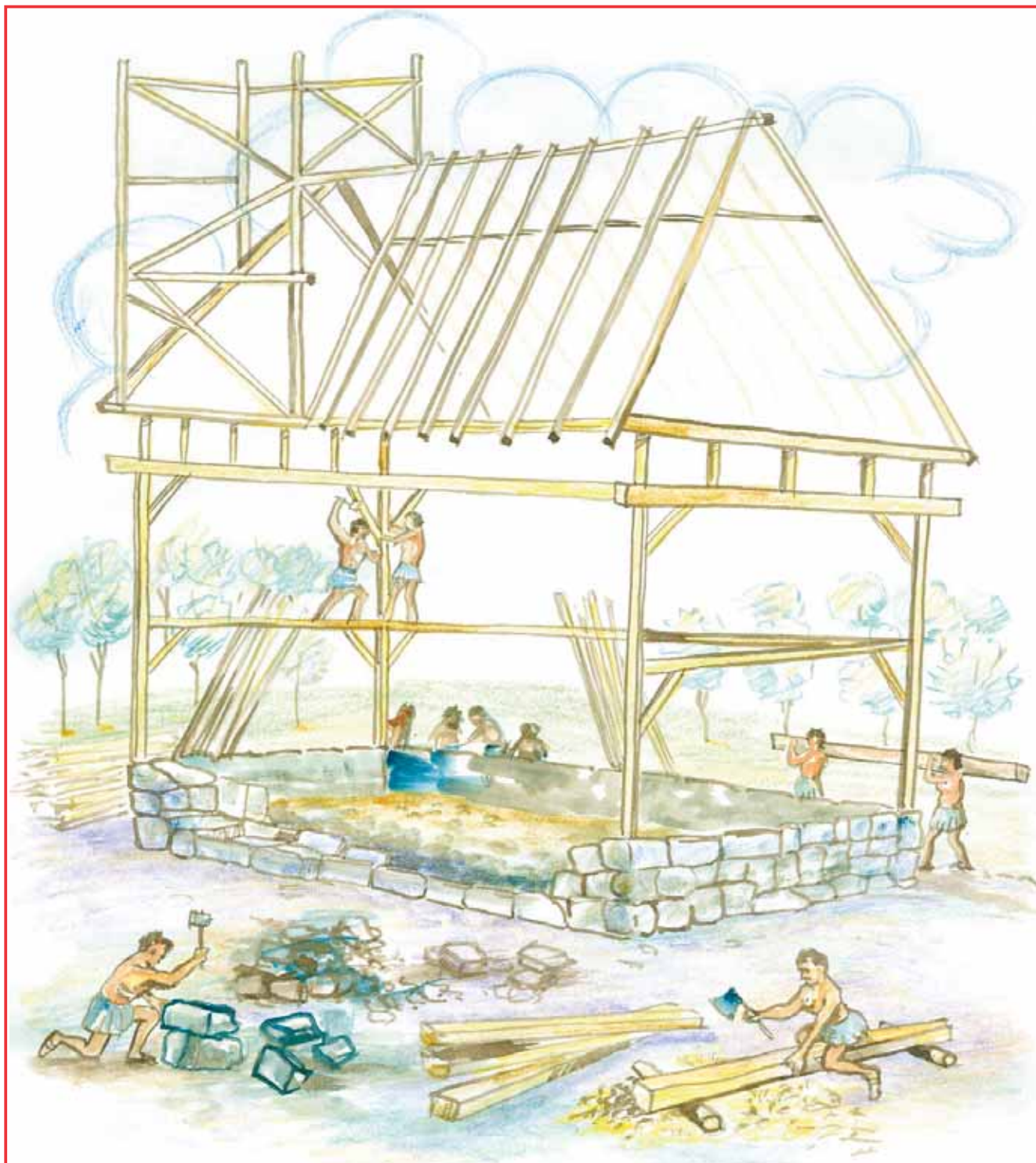
**„Nem elég jóra vágyni,
a jót akarni kell!
És nem elég akarni:**

**de tenni, tenni kell!
A jó szándék kevés!”
(Váci Mihály: Még nem elég)**

TÁGABB KÖZÖSSÉGÜNK

Salamon király templomot épít

„Én tehát azt gondoltam, hogy házat építek Istenem, az Úr nevének.” (1Kir 5,19a)

Minden faluban és városban vannak templomok. Vannak olyanok, amelyek régen épültek. Mások pedig újak, vagy éppen most épülnek.

Az embereknek szükségük van egy olyan helyre, ahol elcsendesedve együtt imádkozhatnak Istenhez, ahová vasárnapról vasárnapra elmehetnek, ahol együtt ünnepelhetnek.

A templomban minden vasárnap és ünnepnapokon istentiszteletet tartanak.

A templomot Isten házának is nevezzük.

Az izraeliek első templomukat *Salamon király* idejében építették.

„Az a templom, amelyet Salamon király épített az Úrnak, hatvan **könyök** hosszú, húsz könyök széles és harminc könyök magas volt. A templomépület előcsarnoka húsz könyök hosszú volt, a templom szélességének megfelelően, szélessége pedig tíz könyök volt a templom előtt. Csináltatott a templomra ablakokat is, kőkerettel és ráccsal. A templom falai körül emeleteket építtetett, körös körül a templom falai mellett, a szentélynél és a szentek szentjénél is. Körös-körül fülkéket csináltatott.” (1Kir 6,2–5)

„A templom belsejét is színarannyal vonatta be Salamon, és aranyláncokat húzatott ki a szentek szentje elé, amelyet arannyal vonatott be. Így az egész templomot arannyal vonatta be, végig az egész templomot. A szentek szentjénél levő oltárt is egészen bevonatta arannyal.” (1Kir 6,21–22)

„A templom egész falára körös-körül, a belső és külső részen egyaránt domborműveket, **kerúbokat**, pálmákat és virágfüzéreket faragtak.” (1Kir 6,29)

„A negyedik évben rakták le az Úr házának alapját... Hét esztendeig építették.” (1Kir 6,37a. 38b)

könyök = Bibliában előforduló hossz mérték: 51,8 cm

kerub = angyal (főangyal)

⇒ Miért volt szükségük az izraelieknek templomra?

⇒ Mi szükséges egy templom felépítéséhez?

① Szerinted milyen volt Salamon király temploma? Rajzold le!

⇒ Miért építenek az emberek templomot?

⇒ Milyen helyre szokták építeni a templomokat?

⇒ Tudsz-e olyan helyet, ahol az elmúlt években építették fel a templomot?

- 2 Olvasd el, hogyan imádkozott Salamon király a templom felszenteléskor!

„Azután odaállt Salamon az Úr oltára elé, Izráel egész gyülekezetével szemben, kiterjesztette kezét az ég felé, és ezt mondta:

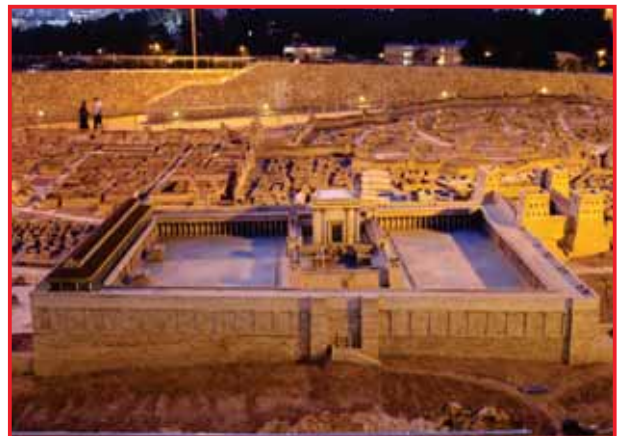
– Uram, Izráel Istene! Nincs hozzád hasonló Isten sem fent az égen, sem lent a földön! Megtartod a szövetséget hűségesen szolgálóiddal szemben, akik teljes szívükkel neked tetsző életet élnek.” (1Kir 8,22é23)

„Nézz nyitott szemmel erre a házra éjjel és nappal, arra a helyre, amelyről ezt mondtad: Ott lesz az én nevem! Hallgasd meg az imádságot, amikor szolgál ezen a helyen imádkozik!” (1Kir 8,29)

- 3 Te hogyan szoktál imádkozni a templomban? Írd le az imát, majd olvasd fel társaidnak!
- 4 Tanuld meg a templomba való bementelkor elhangzó imádságot!

A zsidó nép történelmében három templomról kell megemlékeznünk. Az első Salamon király temploma. Ezt követi a második, amelyet valószínűleg Salamon templomának tervei alapján építettek újjá, de nem volt olyan pompás, mint elődje. Végül Heródes temploma, amely jóval nagyobb, terjedelmesebb volt az előbbieknél. A legpompásabb része, a hatalmas előtér napjainkban is látható Jeruzsálemben.

A városokban és a falvakban a legmeghatározóbb épület a templom. Általában a települések központi helyére, vagy dombra építették. Minden kornak, felekezetnek megvannak a saját stílusú templomai. A mellékletben (72. oldal) láthattok néhány európai városból való templomot.

- 5 Figyeljétek meg a templomok tornyait, a templom formáját! Hasonlítsátok össze a templomokat!

Isten minden embert vár a templomba.

Ím beléptem szent házádba
Szent egyházam templomába,
Én Istenem hozzád jöttem,
Erősítsd meg az én hitem. Ámen.

Az unitárius templom

„Hallgasd meg az imádságot,
amikor szolgál ezen a helyen imádkozik!” (1Kir 8,29b)

A gyepesi unitárius templom

A templomokat az emberek Isten dicsőségére építik.

Az *unitárius templomok* mind kívül, mind pedig belül nagyon egyszerűek. Nincsenek külső díszek. Mi úgy tartjuk, hogy Isten házában az imádkozáshoz, a magunkba való forduláshoz nincsen szükségünk külső díszekre, sokkal inkább szükségünk van a belső értékeinkre.

A templomainkat építészeti szempontból is az *egyszerűség* és az *igényesség* jellemzi.

⇒ Hány templom van a helységekben? Sorold fel, milyen templomok ezek! Hasonlítsátok össze a meglátogatott templomokat!

⇒ Miért olyan egyszerű az unitárius templom?

1 Olvasd el, mi található az unitárius templomban! Kösd össze a képen látható tárgyakat a megnevezésükkel és rajzold le, azt, ami nem szerepel a képeken!

Úrasztal Szószék Orgona Padok Karzat Papi szék Persely

A gyepesi unitárius templom belseje

⇒ Mi a szerepük a felsorolt templomi berendezéseknek?

2 Tervezzetek egy templomot, készítsétek el kartonból! Rajzoljátok le a berendezést egy külön lapra! Állítsátok ki az osztályotokban!

3 Érdeklődd meg a következőket!

Mikor épült a ti templomotok?

Kik építették?

Miből épült?

Mikor volt felújítva, javítva?

4 Tanuld meg a templomból való kijövetelkor elhangzó imádságot!

A templom áhítatos csendjével elősegíti az imádkozó lélek Istenhez való emelkedését.

Hála neked jó Istenem,
Hogy ma nálad itt lehettem.
Vezesd jóra a lelkemet,
Szeretetre a szívemet,
S tartsd meg az én életemet. Ámen.

A mi templomunk

„Ím bejöttünk templomodba,
Édes atyánk, Istenünk,
Oh emeld fel szíveinket,
Vonj magadhoz, légy velünk.” (12. számú ének, Unitárius énekeskönyv)

- 1 A válaszokat írd le a füzetedbe!

Mikor épült a ti templomotok?

Hol található?

Milyen napokon van istentisztelet a templomotokban?

Kik járnak templomba?

- 2 Mikor és kivel szoktál templomba menni? Milyen kellékeket használnak a templomban?
- 3 Kösd össze a szöveget a megfelelő képekkel!

a templomban prédikál

orgonál, vezeti az éneket

- 4 Húzd alá az általad ismert bibliai történeteket!

A világ teremtése

Mózes születése

Jónás és Saul barátsága

Káin és Ábel

Ézsau és Jákób

Salamon király templomot épít

- 5 Keressétek ki az énekeskönyvből a tanult énekeket! Énekeljük el a 33. számú éneket!

Olvasd el az énekeskönyvből a két legfőbb parancsolatot!

Hallgassuk meg a parancsolatokat!

- 6 Írj egy fogalmazást *A mi templomunk* címmel!

„**Dicsőség Istennek, E nagy világ szent Urának,
Hála nagy nevének, Békesség szent hajlékának.**”
(277. számú ének, Unitárius énekeskönyv)

A Magyar Unitárius Egyház címere

„legyetek tehát okosak, mint a kígyók,
és szelídek, mint a galambok” (Máté 10,16)

Gyakran használunk *jeleket, szimbólumokat*, melyekkel egy dolgot, egy fogalmat jelölünk rajzos formában. Például a béke jelképe a galamb, a tudásé a bagoly, a ravaszságé a róka... Ismerünk történelmi eseményekhez kapcsolódó szimbólumokat is, például: az 1848-as forradalom részvevői annak idején nemzeti színű kokárdát tűztek a mellükre. Ezt a jelképet az emlékezők azóta is elkészítik minden március 15-én, vagy megvásárolják, és büszkén tűzik fel a forradalom kitörésének emlékűnnepén.

A *címer* is egy jelkép. Alakos színes jelvény, amelyet azért használnak, hogy a közösségeket ezáltal is meg tudják különböztetni.

Régen a nemesi családoknak is volt saját címere. Így például Mátyás király családjának, a *Hunyadi családnak* fekete hollós címere volt.

A címereken levő rajzoknak, ábráknak sajátos jelentésük van.

- 1 Gyűjtsetek jeleket, szimbólumokat! Fejtsétek meg a jelentésüket! Írjátok le a füzetetekbe!

Az unitárius egyház ősi címere

Az unitárius egyház ősi címerén a galamb, a kígyó és a korona jelképet kell értelmeznünk. A galamb ebben az esetben a szelídség jelképe, míg a kígyó az értelmet, az észet jelképezi. A korona Isten országát hivatott megjeleníteni.

- 2 Vitassuk meg, hová lehet kitenni az unitárius címert! Húzd alá, amivel egyetértesz!

zászló   osztályterem   iskolaépület   templom   jelvény
könyvborító   naptár   szeretetotthon   lehúzás   kép

⇒ Figyeljétek meg a képeket, olvassátok el, mit jelképeznek!

A Magyar Unitárius Egyház címere

A Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet zászlója

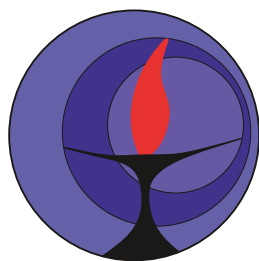
A János Zsigmond Unitárius Kollégium címere

A Berde Mózes Unitárius Gimnázium címere

- 3 Tervezzétek meg az osztályotok címerét! Készítsétek el, és függesszétek ki az osztályban!

Az Amerikai Egyesült Államokban élő univerzalisták jelképe

Az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet jelképe

A Gondviselés Segélyszervezet jelképe

Az unitárius templomok falán, vagy bejáratánál olvashatjuk az Egy az Isten feliratot. Nekünk, unitáriusoknak ez az egyik legjellegzetesebb jelképünk. Mi azt hisszük és valljuk, hogy Isten egy és oszthatatlan. Ez tehát a jelentése az Egy az Isten jelképnek.

Dávid Ferenc, az Unitárius Egyház megalapítója

„Adjunk hálát mindnyájan
Hálás szívvel vidáman
A felettünk valónak,
Az egyetlen egy Istennek.” (Dávid Ferenc éneke)

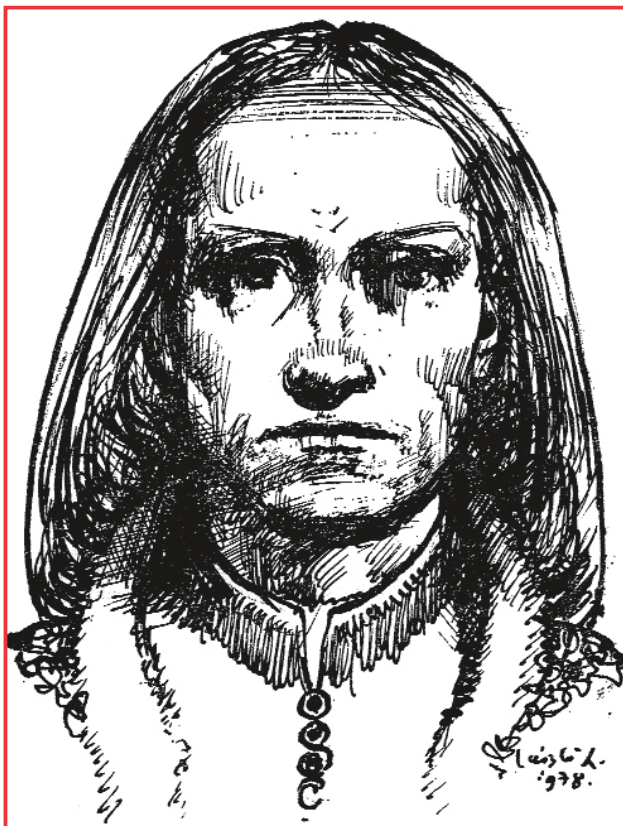
1 Válaszolj írásban a kérdésre! Te milyen vallású vagy?

Sok-sok évvel ezelőtt az emberek nem gyakorolhatták azt a vallást, amelyet szerettek volna. Gondoljátok el, milyen érzés lenne számotokra, ha valaki rátok erőltetné azt, amit ti nem akartok.

Ahhoz, hogy őszintén, tiszta szívből tudjunk imádkozni, szükséges, hogy szabadon gyakorolhassuk vallásunkat. Szükséges, hogy tetteinkről Isten előtt vállaljuk a felelősséget, hogy megéljük a személyes istenkapcsolatot.

Olvasd el a Dávid Ferencről szóló ismertető szöveget!

Dávid Ferenc 1520 körül született Kolozsváron. Édesapja kolozsvári tímármester volt. Szülővárosában, Gyulafehérváron és Wittenbergben tanult. Tanulmányai befejezése után először iskolaigazgatóként, majd lelkészként tevékenykedett. Életét a tiszta jézusi tanításnak szentelte. Megalapította az unitárius egyházat, melynek ő volt az első püspöke.

Neki, mint János Zsigmond erdélyi fejedelem udvari papjának köszönhető, hogy a világon elsőként Erdélyben iktatták törvénybe a vallásszabadságot 1568-ban a Tordai Országgyűlésen. Ettől az eseménytől számítják az unitárius egyház fennállását.

A festmény-reprodukción láthatod a *vallásszabadság törvényének kihirdetési* pillanatát Tordán, 1568-ban. Itt mondta el Dávid Ferenc, hogy mindenki azt a vallást gyakorolja, amely megegyezik a felfogásával „*mert a hit Istennek ajándéka*”.

Ennek az eseménynek 2018. január 13-án ünnepeltük a 450. évfordulóját. Ezen a napon sokan mentünk Tordára emlékezni, hálát adni a jó Istennek a templomokban és felavatni a vallásszabadság emlékművét.

- ⇒ Mit jelent a vallásszabadság!
- ⇒ Miért fontos, hogy az emberek szabadságban éljenek?

- 2 Ki volt Dávid Ferenc?
Húzd alá a szövegben!
Tanuld meg, amit aláhúztál!

A vallásszabadság ellenségei Dávid Ferencet elfogták, és holtig tartó börtönbüntetésre ítélték. Bezárták Déva várának egyik börtöncellájába, ahol 1579. november 7-én halt meg. A képen láthatod a dévai vár egyik börtöncelláját, azt a helyet, ahol tábla áll Dávid Ferenc emlékére. 1998-tól minden évben november elején emlékzarándoklatot tartanak a Dévai várban.

⇒ Mi volt Dávid Ferenc feladata?

⇒ Vitassuk meg, teljesítette-e Dávid Ferenc a rábízott feladatot!

③ Hol tarthatunk Dávid Ferenc-emlékünnepelet? Húzd alá a szerinted megfelelő válaszokat!

szeretothonban

templomban

osztályteremben

kultúrothonban

díszteremben

imaházban

a dévai várban

④ Készítsétek el kartonból a dévai várat!

**„Az Istennek eleitől fogva gondja volt és lesz az Ő igazságára.”
(Dávid Ferenc)**

Hitvallásunk – Mit jelent unitáriusnak lenni?

„Hiszem, vallom, egy az Isten,
Más és több nem volt és nincsen.”
(220. számú ének, Unitárius Énekeskönyv)

Mindannyian különböző közösségekhez tartozunk. Legközelebbi a csalá-
dunk. Az évek teltével bekapcsolódunk újabb és újabb közösségek életébe, mint
az óvoda, iskola, vallásos közösség.

Ti az *unitárius gyülekezet*hez is tartoztok. Amikor kicsik voltatok, szüleitek,
keresztzüleitek elvittek a templomba, ahol a pap bácsi megkeresztelt. Azt
szoktuk mondani, hogy felvett az *Unitárius Egyház* tagjai közé.

„Az én hitvallásom ez:

*Hiszek egy Istenben, az élet teremtőjében,
gondviselő Atyánkban.*

*Hiszek Jézusban, Isten legjobb fiában,
a mi igaz tanítómesterünkben.*

Hiszem a szentlelket.

*Hiszek a Keresztény Unitárius
Anyaszentegyház hivatásában.*

*Hiszem a bűnbocsánatot és az
örök életet.”*

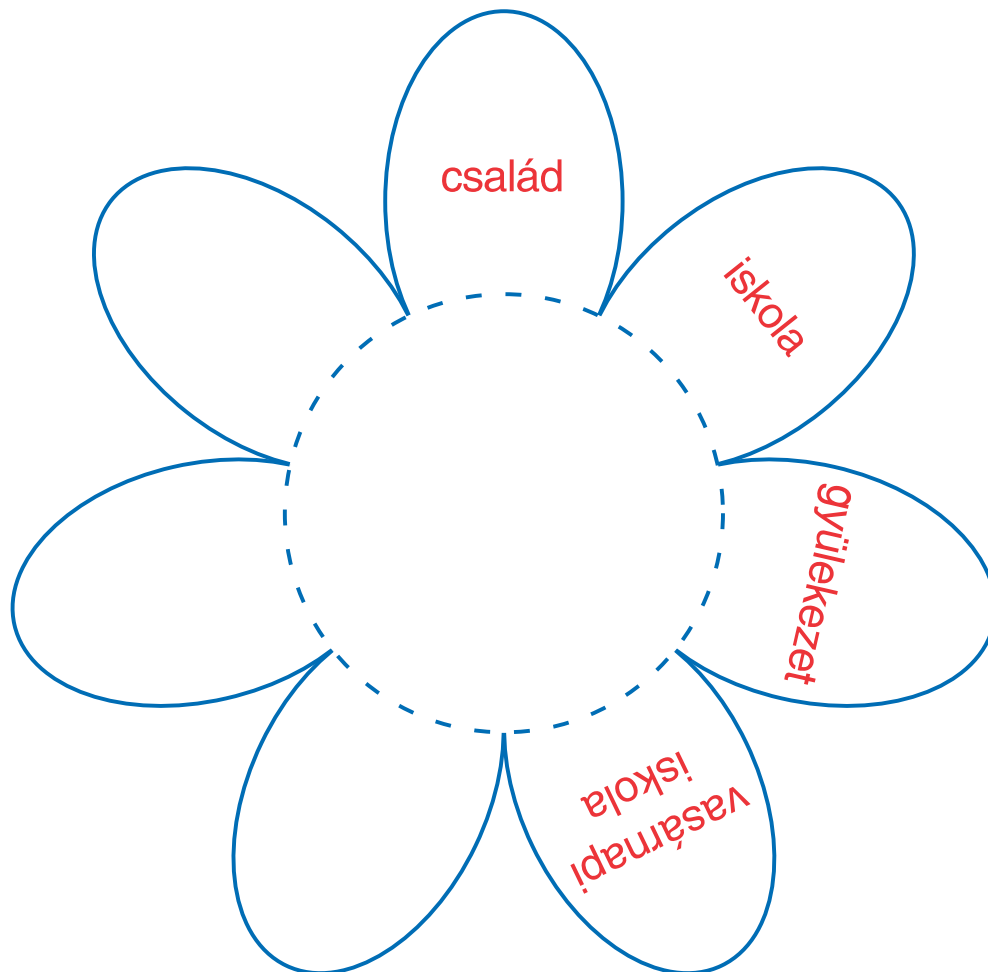
Jézus, akárcsak mi is, Istennek a gyer-
meke. Tanításai segítenek minket abban,
hogy egymást szerető emberek lehessünk:

- akik hiszünk Isten gondviselésében;
- akik tiszteljük és szeretjük az életet,
amely Isten legnagyobb ajándéka;
- akik arra törekszünk, hogy jószágban, sze-
retetben növekedjünk;
- akik szeretjük saját vallásunkat és elfogad-
juk, tiszteljük más vallású társainkat;
- akik Istennek segítve arra törekszünk,
hogy az emberek és az életünk mindig jobb
és igazabb legyen.

- 1 Húzd alá a felsoroltak közül azokat, amelyeket te is betartasz, vagy szeretnéd betartani!
- 2 Egészítsük ki a felsoroltakat a lecke címére válaszolva! A feladatot végezzétek közösen, majd írjátok le a füzetetekbe!
- 3 Melyik közösségekhez tartozol az alábbiak közül? Készítsd el a füzetedbe a virágot, színezd ki a megfelelő szirmokat! Az üres szirmokba írhatasz más közösséget is, ahová tartozol!

- 4 Tanuld meg az énekeskönyvből az 52. számú éneket!

**„Vallom: Jézus volt a Mester,
Szóval, tettel, szeretettel
Istenhez ki eljuttatott,
Benne bízni megtanított”
(220. számú ének, Unitárius Énekeskönyv)**

Mindenható fővalóság,
Ki vagy fénylő világosság,
Mennyen, földön egy uraság.

Uralkodó irgalmasság,
Halhatatlan hatalmasság,
Szeretet és legfőbb jószág.

Téged vallunk és dicsérünk,
Mi egyetlen egy Istenünk,
Földön, égben egy reményünk.

Tartsd meg a mi szent hitünket.
Oltalmazd meg életünket,
Segélj minden jóban minket.

Virágozzék szent vallásunk,
Lelki, testi szabadságunk,
Nekünk drága kis egyházunk.

Év végi összefoglalás

- 1 Névjegykártya játék. Húzz egy kártyát, és a rajta levő név szerint mutatkozz be! Mondd el a tulajdonságaidat és a tetteidet!
- 2 Minden közösségnek vannak vezetői. Írjátok le a füzetetekbe, hogy a felsorolt közösségeket kik vezetik!

család
iskola
gyülekezet
vasárnapi iskola
színészek társulata
futballcsapat
- 3 Verseny! A felsorolt történetekhez írjátok le 1-1 mondatban a tanulságot! Dolgozzatok a füzetbe!

KIVONULÁS EGYIPTOMBÓL
SAUL ÉS DÁVID HARCA
JÓNÁTÁN ÉS DÁVID BARÁTSÁGA
JÓNÁS TÖRTÉNETE
- 4 Soroljátok fel az unitárius jelképeket!
- 5 Írd le a füzetedbe, miért járnak templomba az emberek!
- 6 Fogalmazz meg három olyan dolgot, amit felnőttként is be szeretnél tartani!

MELLÉKLET

Károly-templom
(Ausztria, Bécs)

Mária-templom
(Lengyelország, Krakkó)

Panagia Acheiropietos Bazilika
(Görögország, Szaloniki)

Aacheni dóm (Németország, Aachen)

Notre-Dame-székesegyház
(Franciaország, Párizs)

Pantheón (Franciaország, Párizs)

Parthenón (Görögország, Athén)

Saint-Sulpice-templom (Franciaország, Párizs)

San Giorgio Maggiore (Olaszország, Velence)

Szent Márk-bazilika (Olaszország, Velence)

San Martino-templom (Olaszország, Burano)

Szent Péter bazilika (Olaszország, Róma)

Storkyrkan (Svédország, Stockholm)

Szent Vitus Székesegyház (Csehország, Prága)

Templo de Debod (Spanyolország, Madrid)

Santi Giovanni e Paolo (Olaszország, Velence)

San Paolo fuori le Mura (Olaszország, Róma)

San Carlo
alle Quattro
Fontane
(Olaszország, Róma)

SZÖVEGGYŰJTEMÉNY

MOST MÁR IGAZÁN KARÁCSONY VAN

Georg Bydli

Ennyi habcsókkarika, mézeskalács, csokoládés zselé, ennyi ezüstös csokibábu és szaloncukor még sohasem borította az asztalt.

Nikki, Kriszta, Angéla, anya meg a nagymama az asztal körül ültek, és csomagolták az édességeket.

Anya az órájára nézett.

– Sietnünk kell – mondta –, három óra múlva itt az ajándékozás ideje, és apával még fel kell díszítenünk a fát.

– Láthatod, hogy sietek! – bizonygatta Kriszta.

– Te aztán sietsz – vetette oda Nikki –, én kettőt csomagolok be, amíg te egyet.

– Nem igaz! Ugyanolyan gyorsan csinálom, mint te!

– Boldogok, akik hisznek...

– Jó, akkor én éppen boldog vagyok! – mondta Kriszta dacosan.

– A boldogok nem esznek meg minden harmadik csokoládét, amit be kellene csomagolniuk.

– Undok vagy! – kiáltotta Kriszta, és nagyot nyelt, mert éppen volt valami a szájában. – Már harmincat becsomagoltam.

– Csalsz! – vágta rá Nikki. – Még számolni sem tudsz rendesen!

Anya megelégette: – Most aztán vége legyen! Legalább karácsony este megférhetnétek egymással.

– Ő kezdte! – mondta Kriszta.

Mint minden karácsony este, most is pontosan hat órakor megszólalt a harangocska, és a gyermekek bementek az ebédlőbe. A fa gyönyörű volt! Gyertyafény villódzott az ezüstgömbökön, csillagok pattogtak csillagszóróból, a fa tövében pedig ott várakoztak az ajándékok.

Apa elkezdte a karácsonyi éneket „Mennyből az angyal...”

Nikki a meglepetésekre gondolt, de a nagy karácsonyi boldogság mégsem tudta beborítani. Krisztára nézett, de Kriszta elfordította a fejét.

A Bibliából anya olvasott fel. Amikor befejezte, Nikki odament Krisztához, és a fülébe súgta:

– Te, felejsük el azt a délutáni dolgot. Ne haragudj, nem kellett volna...

Kriszta is súgott valamit Nikkinek. Nikki ott maradt mellette. Ők ketten talán a többiekénél egy gondolattal hangosabban énekelték a „Csendes éj”-t.

A családi ünnepség után anya a konyhába küldte Nikkit és Krisztát az üvegnyitóért. Kriszta vette észre, hogy anya elfelejtette letépní a naptárról az előző napi dalt. Nikki odament, és leszakította.

– Most aztán már igazi karácsony van – mondta Kriszta, és összenevettek.

BETLEHEM

Fekete István

A konyhában ültünk a földön, és a tűzhely meleg fénye kiugrott néha, megmogsimogtván arcunkat. Hallgattunk, de magunkban megvallottuk, hogy a műtökéletes, és nem is vettük le a szemünk róla. Tornya volt, ajtaja volt, ablakai voltak, ahol be lehetett tekinteni (egy krajcárért), és ha bent meggyújtottuk a kis gyertyát, kivilágosodott az egész épület valami boldog, meleg világossággal, mint a szívünk abban az időben.

Egyszóval: betlehem volt.

A Szent Család kicsit oldalt állt, előtérben a jászollal és a jászolban Jézuskával, aki mosolygott, és kövér kis kezét ökölbe szorította, ámbár mi akkor még nem gondoltunk arra, ha ez a kéz egyszerre kinyílik, mekkora ragyogás árad belőle a világra.

Ennél sokkal nagyobb gondjaink voltak.

Elsősorban az, hogy Jézuska mezítelen maradjon-e vagy takarjuk be?

– Megfázik! – mondta Bence Gábris, aki érzékeny lelkű fiú volt.

– Buta vagy – szólt Andók Pista –, aki Isten, az nem fázik.

– A Biblia azt mondja – szólalt meg végül Puska Péter, aki papnak készült –, hogy „édesanyja pólyába takarta, és jászolba fektette...”

Ez döntött.

A pólya természetesen nem lehetett akármilyen anyagból, ezért selyemből lett, a selyem pedig anyám télikabátja béléséből lett.

Másodsorban ott volt még a szamárkérdés. Két szamarunk is volt ugyanis.

Puska Péterre néztünk, aki csizmája orrát vakargatta piszkos kis körmével, és lesütvén szemét, erősen gondolkodott, de aztán kivilágosodott értelmes fanyar arca:

– Az nincs a Bibliában, hogy hány szamár volt. Több pásztor volt, hát szamár se egy volt...

Subák, láncos botok, bajuszok és szakállak, kucsmák és a tornyos angyalsüveg már készen voltak, így semmi akadálya nem volt annak a lelkes izgalomnak, amely másnap a faluvégen abban a felkiáltásban érte el tetőfokát, hogy:

– Szabad-e betlehemet köszönteni?

És hulltak a krajcárok... Péter perselyébe, amely mind súlyosabban zörgött – mi tagadás – ébren tartva, sőt fokozva elhivatottságunk érzését. Berta Jancsi ugyan apja szőrmetarisznyáját is nyakába akasztotta, hogyha valahol – netán – ennivalót is adnának, de inkább Pétert toltuk előre, zörgő perselyével figyelmeztetve a háziakat, hogy készpénzadományokra rendezkedtünk be.

Na, a büntetés aztán nem is maradt el. A betlehemi csillag ragyogása mellett nem vettük észre a pénz ördögének sátánpofáját, és szenteste – Berta Jancsi pokoli indítványára – elindultunk a szomszéd faluba, most már kizárólag azzal a céllal, hogy a persely tartalmát a végsőig fokozzuk.

Csendes, borús, mégis kemény alkonyat volt.

A hó nem olvadt, a varjak nyugtalanul repkedtek a jegenyék felett, és a völgyek hajlásaiban fenyegetően kék volt a köd.

Azután Király bácsival találkoztunk, a kanász-számadóval.

– Hova mentek, gyerekek?

– Csak ide, a szomszédba...

Az öreg felnézett az égre.

– Hát én nem mondok semmit, de iparkodjatok, mert újjan idő gyün, hogy megemlegetitek.

– Sietünk, Király bácsi!

Igazán siettünk volna, de úgy megbámulták takaros betlehemünket, úgy tartóztattak bennünket, etettek, itattak (ne mondják a szomszéd faluban, hogy nem látták szívesen gyerekeinket), és főleg úgy tömték a perselyt, hogy se láttunk, se hallottunk.

Pedig közben feltámadt a szél, lenyomta a felhőket, és szitálni kezdte a havat a fekete éjszakában. Ezt azonban a házak között alig lehetett érezni, de amikor kiértünk a szabad mezőkre, belénk mart, és engem, aki a betlehemet vitte, majd belelőkött a patakba.

– Egyenest! – vezényelt Jancsi, aki nagy lóköető volt, de a szíve a helyén –, ha a nyárfás utat elértük, nincs semmi baj.

– Nem kellene visszafordulni?

– Nem! – üvöltött Jancsi –, engem agyonvernek, ha nem leszek ott az éjféli misén.

Az idő és a tér elveszett. A nagy subákat majd a földre nyomta a szél, a hó vágott, mint a jeges vessző, és reszketve izzadtunk, ijedt kis erőnk utolsó megfeszítésével.

Vánszorogtunk. A kis betlehem oldalát már feltépte a szél, és kísértetiesen csapkodta a papírt, miközben a toronyban a kis bádogcsengő néha megkondult, mint a lélekharang.

Nem tudtuk, hol vagyunk, és szívünk körül halálos hidegen bujkált a félelem.

– Megfagyunk – mondta valaki, mire Bence Gábris leroskadt a hóra, és sírni kezdett, de sírását elkapkodta a sikoltó szél.

És csak álltunk. Összebújtunk Gábris körül, a betlehem lecsúszott kezemből a hóra, és nem hittünk már semmiben, csak az elmúlás borzalmában, és már nem is voltunk.

– Imádkozzunk! – mondta ekkor Péter, és ennek a szónak a mélységében egyszerre végtelen csend lett, és ebben a csendben alig hallhatóan, mégis világosan megérintett bennünket meleg szárnyaival a távoli harangszó.

– Harangoznak – ordította Jancsi –, most már biztosan tudom az utat.

– Imádkozzunk! – mondta Péter és imádkoztunk.

És az éjféli misén már otthon voltunk.

És azóta is, ha nagy baj van, és kiesik kezemből a betlehem, azt az imát mondom, és azt a harangszót hallom még ma is.

RÉGI TÖRTÉNET

László Gyula

Kezdődne a tanítás. Molnár tanító bácsinak egyre az a tizennégy gyermek jár az eszében, akik most otthon kucsolnak az ágyon, maguk alá húzott lábbal, és néznek ki az ablakon. A szegény kis mezítlásosok úgy nőnek majd fel, hogy alig tudnak többet, mint végigbetűzni az ábécét. Molnár tanító bácsi gondolatai messze túlszállnak az iskola falán.

A padok elé lép. A gyermekek elcsendesednek.

– Kinek van közületek két pár cipője? – emeli fel a hangját.

Pillanatnyi mozdulatlanóság. Végre a középtájon felnyúlik egy kéz. Azután kettő.

– Többnek nincs? – néma hallgatás a válasz.

– Milyen jó lenne – folytatta –, ha együtt ülne ismét az egész osztály, és az otthon maradt mezítlásosoknak nem kellene arra várniuk, hogy a tavaszi nap felmelegítse a földet.

Elhallgat. Vár. Végre a második padból feláll egy fiú:

– Én odaadom Köles Pistának a cipőmet, amíg eljön az iskolába – mondja csöndesen.

– Hát te? Hiszen neked is csak egy van! – néz az elnyűtt kiscipőre. – Te hogyan jössz iskolába?

– Korábban indulok el hazulról, valaki majd visszaviszi a cipőt Pistának. Mire kezdődik a tanítás, ő is ideérhet.

A tanító bácsi odamegy a kisfiúhoz állánál fogva gyöngéden felemeli lehajtott fejét.

– Ember lesz belőled, Lali!

Egyszerre öten is felugranak a padokból:

– Én is odaadom a cipőmet!

– Én is! Én is!

Egy perc múlva az egész osztály ott tolong a tanító bácsi körül, aki talán még soha ilyen boldog nem volt, mint ebben a zsongásban.

Egy kis idő múlva két gyermek megy a dombon fölfelé. Kezükből madzaguknál összekötött cipők himbálódznak.

A tanító bácsi csak áll, és nézi az iskolába igyekvő gyermekeket. Nézi a csodát. Mennyi jószág fér el egy csöppnyi gyermekszívben...

A KALÁCS

Anatolij Lelevr

Sütött a pék egyszer egy óriási kalácsot. Szép pirosra, ropogósra sült, finom íze leírhatatlan volt. A pék elhatározta, hogy elmegy az erdőbe ezzel a kínálatos kaláccsal, és annak ez erdei állatnak adja, aki az állatok között a legjobb.

Ment, mendegélt, s találkozott a borzral. A borz meglátta a kalácsot, s így szólt:

– Ja, de finom, ínycsiklandozó kalácsod van! Ugyan hová viszed?

– Nos – mondja a pék –, annak az erdei állatnak szeretném adni, aki köztetek a legjobb. Szerinted kinek ajándékozhatnám?

– Ó, hát nekem! Csakis nekem! – kiáltotta a borz. – Te ezt nem tudtad?

– Hát nem – mondta a pék és továbbment. Nem adta a kalácsot a borznak. Beljebb menve az erdőbe, találkozott a nyúllal.

– Hű, de szép piros kalácsod van! – füttyentett a nyúl csodálkozva. – Hova viszed?

– A legjobb állatnak szeretném ajándékozni – válaszolta a pék. Ki itt a legjobb köztetek?

– Természetesen én! – kiáltotta a nyúl büszkén. – Te ezt nem tudtad?

– Nem – mondta a pék és továbbment.

A nyúlnak sem adta a kalácsot.

Bent az erdő közepén találkozott a sünnel.

A sün, ahogy meglátta a kalácsot, így kiáltott fel:

– Ez igen! Ez aztán kalács! Ugyan hova cipeled?

– A legjobb erdei állatnak szeretném ajándékozni. Mondd már meg, ki érdemelné meg ezt a kalácsot?

A sün gondolkodott, sokáig törte a fejét, végül így szólt:

– Szerintem a hód érdemelné meg. Ő nagyon jó! De azért adj egy falatot a teknősnek, a mókusnak és a mezei egérnek is. Ők mindnyájan jók. Persze, majd elfelejtettem: azért a borzot és a nyulat is megkínálhatod, mert ők a kalácsot mindennél jobban szeretik.

Elnevette magát a pék, és azt mondja:

– Most már tudom, ki a legjobb köztetek!

Tudom, kinek adjam a kalácsot!

A KIS BICEBÓCA

Móra Ferenc

Sohasem felejttem el, amikor Pálistók Peti, a kis bicebóca először kocogott be az iskolába. Ősz vége volt már.

A kis bicebóca lenhajú, búzavirág-szemű, velem egyidős fiúcska lehetett. Mind a két hóna alatt mankó volt. Nem is annyira ment, inkább úgy ugrált a tanító úr elé, mint a veréb.

– Mit akarsz, fiacskám? – kérdezte tőle a tanító úr.

– Iskolába szeretnék járni – mondta bátran.

– Kicsit megkéstél gyermekem.

– Most kerültem a városba. Itt vannak a bizonyítványaim.

A tanító úr nézte az írásokat, és megcirókálta a gyerek fejét.

– Hát az édesapád miért nem jött el veled?

A bicebóca féloldalt szegte a fejét.

– Nincsen nekem sem apám, sem anyám. Elhaltak. A nagyapám vett magához, ő idevalósi.

– Hol csinálok én most már neked helyet, mikor úgyis alig férünk! Tudod mit, fiam – szánta meg a tanító úr –, telepedj be a kuckóba. Úgyis ott van ilyenkor a jó világ.

Nagy boglyakemencéje volt az iskolának. Az új diák odanézett, és örült.

– Nagyon jó lesz – mosolygott el Pálistók Peti, és indult a helye felé nagy mankókopogással. Ott aztán meg se mukkant az óra végéig...

Akkor odakopogott a tanító úr elé, és engedelmet kért tőle arra, hogy őneki ne kelljen hazamenni délre. Messzire laknak, túl a városon, oda-vissza meg se lehetne tennie az utat délutánig még rendes lábú embernek sem.

– Én pedig csak olyan bicebóca vagyok – tette hozzá egy kicsit bánatos mosolygással.

– Maradni maradhatsz, fiam – de hát enni is kellene ám valamit.

– Van mit ennem – sietett a bicebóca a megnyugtatóval.

Belenyúlt a ruhája egyik féslésébe, és kökényt markolt ki belőle.

– Jó ez – mosolygott el –, csak sok legyen belőle. No, én nem szeretnék kökényt ebédelni gondoltam magamban délben, mikor ebédeltem. Kivettem a tálból egy lekváros buktát, és belecsúsztattam a zsebembe. Aztán azt mondtam: énnekem most nagyon kell sietnem az iskolába. Siettem is, hogy el ne húljön a bukta, mire odaérek.

Csöndesen nyitottam be az ajtót:

– Ezt neked hoztam. Bukta.

– Szeretem – mosolyodott el Pálistók Peti, és mindjárt bele is harapott.

Ezalatt Gyszi is besompolygott az ajtón, és odaállt elébük.

– Hoztam neked valamit. Dobostorta.

Egy másik fiú fügét hozott, a harmadik almát, a negyedik mákos kalácsot. Csakhamar úgy be volt terítve az egész padka, akár egy cukrászbolt kirakata. A kis bicebóca pedig zavartan kapkodott hol egyikhez, hol a másikhoz.

– Ez mind az enyém? Ez is? Mit csináljak én ezzel a sok mindenfélével?

Azt hiszem, soha olyan jók nem voltunk az iskolában, mint azon a délutánon. Négy óra után egész falkában kísértük végig a kis bicebócat az utcákon.

AZ ARANYPARÁZS

– népmese –

Volt egyszer két testvér, az egyik nagyon gazdag volt, a másik nagyon szegény. A gazdagnak sok földje volt, nagy ménese, gulyája. A szegénynek még csak egy sovány kecskéje se volt, de gyereke annál több, míg a gazdagnak se fia, se lánya nem volt.

Elküldi egyszer a szegény ember az egyik gyereket, hogy kérjen a gazdagtól valami kis lisztet meg savót, hadd egyenek valamit. De bizony a gazdag testvér nem adott semmit, a szegény ember gyereke sírva jött haza.

Bánkódott a szegény ember eleget, hogy gazdag testvére nem segíti semmivel. Sírtak a gyerekek, hogy éhesek, hát fölkerekedett a szegény ember, elment a szomszéd faluba dolgozni. Este, mikor hazafelé ment, látta, hogy az erdőben tűz ég. Gondolta, megmelegszik egy kicsit, mert nagyon hideg volt.

Mikor közelebb ment a tűzhöz látta, hogy egy öregember ül a tűz mellett.

– Jó estét, öregapóm! – köszönt a szegény ember.

– Neked is, fiam, hát te merre jársz?

A szegény ember elpanaszolta bánatát, aztán elköszönt az öregtől, és hazament.

Otthon még jobban sírtak a gyerekek, mert egész nap alig ettek valamicske krumplit, és nagyon fáztak is.

A szegény ember azt mondta a feleségének:

– Eredj el a testvéremhez, adjon legalább egy kis parazsat, mert megfagynak a gyerekek! – Elment a szegény asszony, de csakhamar sírva jött vissza, mert a gazdag testvér még parazsat sem adott.

– No, majd hozok én – mondta a szegény ember –, csak egy kicsit messze van.

Az öregember még mindig ott ült a tűz mellett. Attól kért a szegény ember parazsat.

– Vigyél csak, fiam, egy jó lapátra való parazsat! Ami nem fér a tűzhelybe, terítsd szét az udvaron!

A szegény ember megköszönte és vitte haza a parazsat. Olyan jó meleg lett a szobában, hogy a felét kivitte az udvarba.

Másnap reggel, amikor felébredtek, látják ám, hogy a tűzhely tele van arannyal. De még az udvar is, ahová a fölösleges parazsat szórták. Mikor fölszedték a sok aranyat, meg akarták mérni, de nem volt a házban véka. Elment a szegény ember a testvéréhez vékáért.

– Adok – mondta a gazdag –, de csak úgy, ha holnap ledolgozod!

A szegény ember megígérte.

Otthon megmérték a sok aranyat, bizony éppen hét véka lett tele.

Mikor az egyik gyerekkel visszaküldték a vékát, a gazda meglátott a véka alján egy csillogó aranyat. A nagy sietségben nem vette észre a szegény ember, hogy még egy arany van a vékában.

Nosza, futott is a gazdag a szegényhez, mintha kutya harapta volna, hát csak elállt a szeme-szája a sok arany láttán.

– Ez meg honnét van? – kérdezte irigyen.

A szegény ember elmondta, hogy az öregtől kapott az erdőn parazsat, a fölösleget szétterítette az udvaron, abból lett az arany.

Megörült a gazdag ember, mindjárt ment is az erdőbe, de nem egy lapátra valót hozott a parázsból, hanem egy üsttel. Vitte haza boldogan, még futott is, olyan jó kedve kerekedett.

„Bolond az én testvérem – gondolta –, igaz, mindig is ilyen volt. Majd megmutatom, hogy több aranyam lesz!”

Otthon aztán nemcsak az udvarban terítette szét a fölösleges parazsat, hanem vitt belőle a csűrbe meg a padlásra is.

Nem is tudta kivárni a reggelt, már hajnalban fölkelt, hogy összeszedje az aranyat. Ez volt a szerencséje, mert ha még tovább is az ágyban marad, ő is benn égett volna a házban. Mert bizony az egész ház leégett a lángra lobbant parázstól, a gazdag ember meg koldusbotra jutott.

A CSODÁLATOS RADÍRGUMI

Fehér Klára

Kaptam apukától egy radírgumit. Ha ceruzával írok valamit, és el akarom tüntetni, csak jól, jól, jól meg kell vele dörzsölni, és volt írás, nincs írás. Mint a varázslatban. Csak nagyon kell vigyázni, nem szabad túl sokat radírozni vele, mert kilyukad az irka.

De én olyan csodálatos radírt szeretnék, amivel nemcsak azt lehet kiradírozni, amit leírtam, hanem azt is, amit kimondtam. Mert ha volna egy ilyen radírom, akkor kiradíroznám azt, hogy Ferinek azt mondtam, hogy „te utálatos hülye”. Meg: „te irigy kutya”. És azt is kiradíroznám, hogy „nem fogok játszani veled, és add vissza a focimat”.

De az ilyen csodálatos radírgumival se szabad nagyon sokat radírozni, nehogy kilyukadjon a barátság.

AZ OROSLÁN ÉS A KISKUTYA

Lev Tolsztoj

Vadállatokat mutogattak egyszer Londonban. Aki nem akart belépődíjat fizetni, az kutyát, macskát is vihetett eleségül a ragadozóknak.

Egy ember megfogott az utcán egy kiskutyát, azt vitte el. Be is eresztették, a kutyát meg bedobták az oroszlánnak a ketrecbe.

A kiskutya behúzta a farkát, és az egyik sarokba sompolygott. Az oroszlán odament hozzá, szagolgatta. Mikor az kínjába a hátára henteredett, odanyúlt a mancsával, visszafordította. A kutya ijedten felugrott, s két hátulsó lábára állt. De ő akkor is csak nézegette, nem bántotta.

Az állatok gazdája bedobott egy darab húst az oroszlánnak. Az letépett belőle egy cafatot, odaadta a kutyának.

Este, mikor lefeküdt az oroszlán, a kiskutya melléje bújt.

Attól fogva együtt laktak a ketrecben. Együtt is aludtak, néha el is játszadoztak. Felfedezte egyszer a kutyát a régi tulajdonosa. Kérte, vegyék ki a ketrecből. Az oroszlán nem engedte. Szőrét felborzolta, úgy üvöltött dühében.

Egy esztendő múlva a kiskutya megbetegedett. Hamarosan vége lett. Mikor az oroszlán megértette, mi történt, vicsorogva rohant a rácsoknak. Egész nap hányta-vetette magát. A gazdája erre bedobott neki egy élő kiskutyát. De azt darabokra tépte. Aztán mancsai közé vette a halott kis barátját, és úgy feküdt ott öt álló napig.

Hatodnapra vége lett az oroszlánnak is.

A KIS HERCEG (részlet)

Saint-Exupéry

A kis herceg elment, hogy újra megnézzze a rózsákat.

– Egyáltalán nem vagytok hasonlók a rózsámhoz – mondta nekik. – Ti még nem vagytok semmi. Nem szelídített meg benneteket senki, és ti sem szelídítettetek meg senkit. Olyanok vagytok, mint a rókám volt. Ugyanolyan közönséges róka volt, mint a többi száz – meg százezer. De én a barátommá tettem, és most már egyetlen az egész világon.

A rózsák csak feszengtek, ő pedig folytatta:

– Szépek vagytok, de üresek. Nem lehet meghalni értetek. Persze egy akármilyen járókelő az én rózsámra is azt mondhatná, hogy ugyanolyan, mint ti. Holott az igazság, hogy ő egymaga többet ér, mint ti valamennyien, mert ő az, akit öntözgettem. Mert ő az, akire burát tettem. Mert ő az, akit szélforgó mögött óvtam. Mert róla öldöstem le a hernyókat (kivéve azt a kettő–hármát, a lepkék miatt). Mert őt hallottam panaszkodni meg dicsekedni, sőt néha hallgatni is. Mert ő az én rózsám.

Azzal visszament a rókához.

– Isten veled! – mondta.

– Isten veled! – mondta a róka. – Tessék, itt a titkom. Nagyon egyszerű: jól csak a szívével lát az ember. Ami igazán lényeges, az a szemnek láthatatlan.

– Ami igazán lényeges, az a szemnek láthatatlan – ismételte a kis herceg, hogy jól az emlékezetébe vésse.

– Az idő, amit a rózsádra vesztegettél: az teszi olyan fontossá a rózsádat.

– Az idő, amit a rózsámra vesztegettem... – ismételte a kis herceg, hogy jól az emlékezetébe vésse.

– Az emberek elfelejtették ezt az igazságot – mondta a róka. – Nekem azonban nem szabad elfelejtenem. Te egyszer s mindenkorra felelős lettél azért, amit megszelídítettél. Felelős vagy a rózsáért...

– Felelős vagyok a rózsámért – ismételte a kis herceg, hogy jól az emlékezetébe vésse.

A TITOK

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy különös ország. Minden szürke volt benne. Szürke az égbolt, és szürkék rajta a felhők. Szürke a rét, és szürkében nyíltak a virágok. Szürkesség uralta a kapcsolatokat is. Minden lapos volt. Nem volt kirobbanó öröm, korlátokat túlszárnyaló remény, de hiányzott a fájdalom sötétje is, a „miért”-ek időnként kínzó tengere – csak csüggedés.

Képzeltetek el egy színek nélküli világot! Nem hallottak még soha se pirosról, se zöldről, se sárgáról, se kékről. Az őszi erdő számukra nem ezer színben pompázott, hanem száz szürkében bólogatott. Hát ilyen volt Palaország, merthogy így hívták e földet. De ne higgyétek, hogy hiányzott nekik valami... Amiről nem is hallottál, amit nem éltél át, az sohasem hiányzik. Ebben az országban élt Pál, aki akkor még csak nem is sejtette, hogy egyszer még különös dolgok történnek vele.

Messze távol tőlük, minden képzeletet felülmúló távolságban élte mindennapjait Szivárványföld boldog népe. Mikor királynője tudomást szerzett a mindig szürke Palaországról, úgy gondolta, elküldi hozzájuk leghűségesebb alattvalóját, Kékszeműt. Miután megkérdezte tőle, vállalja-e a kockázatos utat, egy titkot bízott rá, és jó szerencsét kívánva útra bocsátotta. Miért volt veszélyes ez a vállalkozás? Mert aki belép Palaországba, számára is megszűnnek a színek, és ha nem vigyáz, és nem adja át időben a színek titkát, ő is úgy marad örökre.

A hamuszín tónál találkozott először Pál és Kékszemű. Mindjárt barátok lettek. Pál még nem is hallott ehhez hasonló nevet életében, Kékszemű, de vonzotta őt a fiúból áradó boldogság. Hetekig játszottak közösen, és Pál bemutatta őt legkedvesebb barátainak. Sokat meséltek egymásnak, míg végül Kékszemű elérkezettnek látta az időt, hogy a színekről meséljen. De Pál csak nevetett, vagy éppen értetlenül rázta a fejét. Bármennyire is szerette barátját, nem tudta komolyan venni szavait.

– Még hogy micsodák, hogy is mondtad, színek?

– Pedig igenis vannak! – és Kékszemű hosszan beszélt a naplemente varázslatos színvilágáról.

Este Pál nem tudott elaludni. Visszhangoztak benne az izzó pirosak, aranyló sárgák, meleg bordók és bársonyos kékek. Ah, butaság.... De hát, a barátja!... És ha igaza van? Ráadásul ez volt az utolsó közös estéjük, mert másnap Kékszeműnek vissza kellett indulnia távoli hazájába. Istenem, de szép is lehet ott! Ha csak egyszer, csak egyetlen egyszer láthatná ő is a színeket. És nagyra nyitotta szemét. Koncentrált... de semmi. Azaz, hogy szürke... Másnap szomorúan ébredt, és mintha csak az ég is szomorú lenne, szakadatlan hullatta grafitszínű felhőiből könnyeit. De Kékszemű szemében mosoly ült, és nevetett akkor is, amikor fölszállt a postakocsira.

– Te, én elhiszem neked a színeket, de bárhog is szeretném, nekem nem megy. Kell, hogy legyen valami titka ennek.

– Van! – de már indult is a kocsis. – Mikor a legnagyobb a szürkesség, de te igent mondasz rá, ott megtalálod. Ott a titok.

Pál csak állt és nem értett semmit. Hát ezzel most mit csináljon, ennek se füle, se farka. Egyenesen hazament. Csalódott volt. Bezárkózott szobájába és keserves sírásra fakadt. Soha nem fogja meglátni a színeket, és barátját is örökre elveszítette. Úgy érezte, ennél nagyobb tragédia még sohasem történt vele. Nem elég, hogy ott kint minden szürke, de most, Kékszemű nevetése nélkül, itt bent is a szürkék szürkéje honol.

De hisz pont ezt mondta, „mikor a legnagyobb a szürkesség”, hát nem ezt mondta?! Csak akarnom kell! Istenem, mit kell ilyenkor csinálni?! Akarom! Akarom ezt a ronda szürkéséget, akarom akkor is, ha egész életemben csak ez lesz. Az enyém! Igen!

Egyszerre csak mintha egy arcot látott volna. Mosolygott. És a szeme, a szeme! Ilyet még nem látott! Kék! Ez lehet a kék!

Emberek, hát igaz, mégis igaz!

És a szobája is. A faasztal ódonbarna, a függöny kék-fehér és mélypiros a lámpabúra. De hisz ez mesés! Maga se vette észre, de hirtelen felkiáltott, ahogy kinézett az ablakon. A tó, a tó, ahol először találkoztak, az is kék, és hullámzó zöld a fű, és az őszi pompájában izzó cserszömörce... hát ez nem lehet igaz!

Rohant azonnal barátaihoz.

– Fiúk, vannak színek! Tudjátok, amiről Kékszemű beszélt. Mind igaz!
De azok csak hűvösen méregették.

– Nem hiszitek?! Hisz én is látom – és próbálta valahogy szürkére fordítani a csodát, amit lát. De egyre nehezebben ment, és a végén, mikor már mindenki rajta nevetett, ijedten vette észre, hogy tompulnak a színek, egyre több és több szürke vegyül közéjük és... és vége. Vége, nincs többé! Üvölteni tudott volna. Hát mégsem igaz! Csak bebeszélte magának, hisz annyira szerette volna. Egy székre roskadt.

Barátai próbálták vigasztalni, de hasztalan.

– Pedig milyen kár, már majdnem kezdtük elhinni. De szép is lett volna! Na mindegy, jó nekünk így is... – de nem hangzott valami meggyőzően.

Lassan egyre szomorúbbak lettek.

– Arca volt – mondta Pál, – pedig arca volt a szürkességnek. Na de most már hagyjuk, felejtsük el, amilyen gyorsan csak lehet!

– Várjunk csak, azt mondd, arca? Arca csak valakinek van. És ha keresnénk azt a valakit!? Mit gondolsz, Pál?

– Ostobaság, hagyjuk. Én még egyszer ilyen csalódást, köszönöm, nem kérek, és ha lehet, megspórolom nektek is... Ezt nevezem szürkességnek.

„Mikor a legnagyobb a szürkesség”, rémlettek fel benne ismét Kékszemu szavai. Nem! És ha mégis...? De ha mégis, mi lenne, ha megpróbálnánk együtt?!

– Figyeljete! – és csak úgy ragyogtak rá a baráti szemek. – Készek vagytok életek végéig elfogadni a szürkességet, akkor is, ha már tudjátok, hogy vannak színek?

– Igen – hangzott kórusban az ünnepélyes válasz.

És látták mindannyian az arcot. Az arcot, melyet már sosem felejtettek el. Az arcot, mely ezerszínűre festette mindennapjaik addigi szürkéjét. Az örömet, melynek immár örökre tudták a titkát.

Egész életüket annak szentelték, hogy mind több és többeknek átadják a titkot.

Mit gondoltok, ti miért látjátok színesben a világot?

MESE EGY FÁRÓL

Volt egyszer egy kicsi fa, amit a kertész és a felesége ültettek. Nem telt el sok idő, és máris lehetett látni, amint az első zöld hajtás szelíden kibújtt a földből. A fa, ami tulajdonképpen még egyáltalán nem volt egy igazi fa, először pillantotta meg a Napot. Érezte levélkéjén a Nap sugarainak melegét, és feléje nyújtózott. Köszöntötte a maga módján, boldogan hagyta magát beragyogni, és csodaszépnek találta, hogy a világon van és növekszik.

– Nézd csak, hát nem kedves a mi fánk? – szolt a kertész a feleségéhez.

– Igen, kedvesem, ahogy mondod, egy szép fa.

A fa elkezdett növekedni, nagyobb és magasabb lett, mindig tovább nyújtózott a Nap felé. Érezte a szelet és az esőt, élvezte a meleget és a biztos talajt a gyökerei körül, és boldog volt. Valahányszor a kertész és a felesége eljöttek, hogy megnézzék, megittassák vízzel és szép fának nevezzék, jól érezte magát. Mert valaki szerette őt, ápolta, gondozta és vigyázott rá. Nem volt egyedül a világon. Így elégedetten növekedett magának, és nem is akart semmi mást, mint élni és növekedni, érezni a szelet és az esőt, a földet és a napot, azt, hogy szeretik, és ő is szeretni akart másokat.

Egyik napon észrevette a fa, hogy különösen jó volt egy kicsit oldal felé nőni, mert onnan jobban sütött a Nap a leveleire. Most azért egy kicsit balra kezdett nőni.

– Nézd, a mi fánk ferdén nő! – mondta a kertész. Mióta szabad a fáknak ferdén nőniük, és méghozzá a mi kertünkben? Pont a mi fánk! Hozd csak az ollót, hogy egyenesre nyessük a fát!

A fa keservesen sírt. Az emberek, akik őt eddig olyan szeretettel gondozták, akikben bízott, levágták ágait, amelyek közelebb voltak a Naphoz. Ettől kezdve nem nyújtotta ágait a nap felé.

– Ugye milyen jó kis fa a miénk?

– Bizony, kedvesem, igazad van, a mi fánk jó fa.

A fa kezdte érteni a dolgot. Ha azt csinálta, ami kedvére volt és örömet okozott neki, akkor szemmel láthatóan rossz fa volt. Csak akkor volt kedves és jó, ha azt tette, amit a kertész és felesége elvártak tőle. Ezért aztán egyenesen fölfelé nőtt, és vigyázott arra, nehogy még egyszer ferdén nőjön.

– Nézz oda, a mi fánk szégyentelen gyorsasággal nő a magasba. Illik ez egy igazi fához? – Gyorsan elküldte feleségét az ollóért, hogy visszavágja az ágakat.

Ezen az éjszakán nagyon sokáig sírt a fa. Miért vágták le csak úgy az ágait, amik nem tetszenek a kertésznek és feleségének? A fa dacos lett. Nos jó, ha a magasba nem lehet, akkor majd széltebe. Majd meglátják, mire mennek vele. Végülis, ő csak növekedni akart, érezni akarta a Napot, a szelet, a földet, örömmre vágyott, és örömet akart adni. Bensejében egészen pontosan érezte, hogy a növekedés helyes dolog. Így hát most oldalágakat hajtott.

– Hát ezt nem tudom megérteni – morgott a kertész – képzeld csak, a mi fánk egyszerűen csak szélteben növekszik. Illik ez?

– Ezt nem engedhetjük meg neki. Újból helyre kell nyesnünk.

A fa már nem tudott sírni, nem volt több könnye. Abbahagyta a növekedést. Már nem volt öröm számára az élet. Mégis, úgy tűnt, most tetszik a kertésznek és feleségének. Ha az egész már nem is okoz igazi örömet, de legalább szeretik. Így gondolta a fa. Sok évvel később arrafelé járt egy kicsi leányka az apjával. Közben a fa felnőtté vált, a kertész és felesége büszkék voltak rá. Igazi, tisztességes fa lett belőle. A kicsi leányka megállt a fa előtt.

– Apa, szerinted is szomorúnak látszik ez a fa?

– Nem tudom, amikor kicsi voltam, mint te, még én is láttam, hogy egy fa örül vagy szomorkodik. De ma már ezt nem látom.

– A fa tényleg szomorúnak látszik, biztosan senki sem szereti igazán. Nézd csak, milyen rendesen nőttek az ágai. Azt hiszem, egészen másként akart volna nőni, és ezért szomorú most.

Amikor a leányka látta, hogy senki sincs a közelben, gyöngéden simogatni kezdte a fa kérgét. Közben halkán suttozta: „Én szeretlek téged, fa. Veled vagyok. Ne add föl, kedves fa!” Együtt élték át, ahogy a fa nagyon óvatosan, először félénken és tétován, majd kicsit bátrabban, végül erőteljesen növekedni kezdett. Telve életörömmel, görbén lefelé növesztette ágait, mintha először csak hajladozni akarna, és kinyújtóztatni a tagjait. Azután oldalirányba növelte ágait, mintha az egész világot a karjaiba akarná zárni, majd a magasba, hogy mindenkinek megmutassa, milyen boldognak érzi magát.

A kertész és felesége alig hittek a szemüknek, mégis csendes örömmel figyelték, ahogy a leányka mindenért megdicsérte a fát, amit csak növesztett magán. Legjobban a leányka örült, hogy az ő fája mindazoknak akik megcsodálták, bátorságot és kedvet adott az élethez.

A könyvet írta:

Bartha Márta

Lektorálta:

Majláth Éva, tanító

Dr. Czire Szabolcs, egyetemi docens

Dr. Fóris-Ferenczi Rita, egyetemi docens

Szerkesztette:

Vörös Alpár

Andrási Benedek

Korrektúra:

Dr. Fóris-Ferenczi Rita

Andrási Benedek

Illusztrációk:

Szikszai Ernő

Fényképek:

Bartha István

Grafikai szerkesztés:

Dávid Tünde

RELIGIE Cultul unitarian - manual pentru clasa a II-a (limba maghiară)

ISBN 978-606-31-0625-5

9 786063 106255